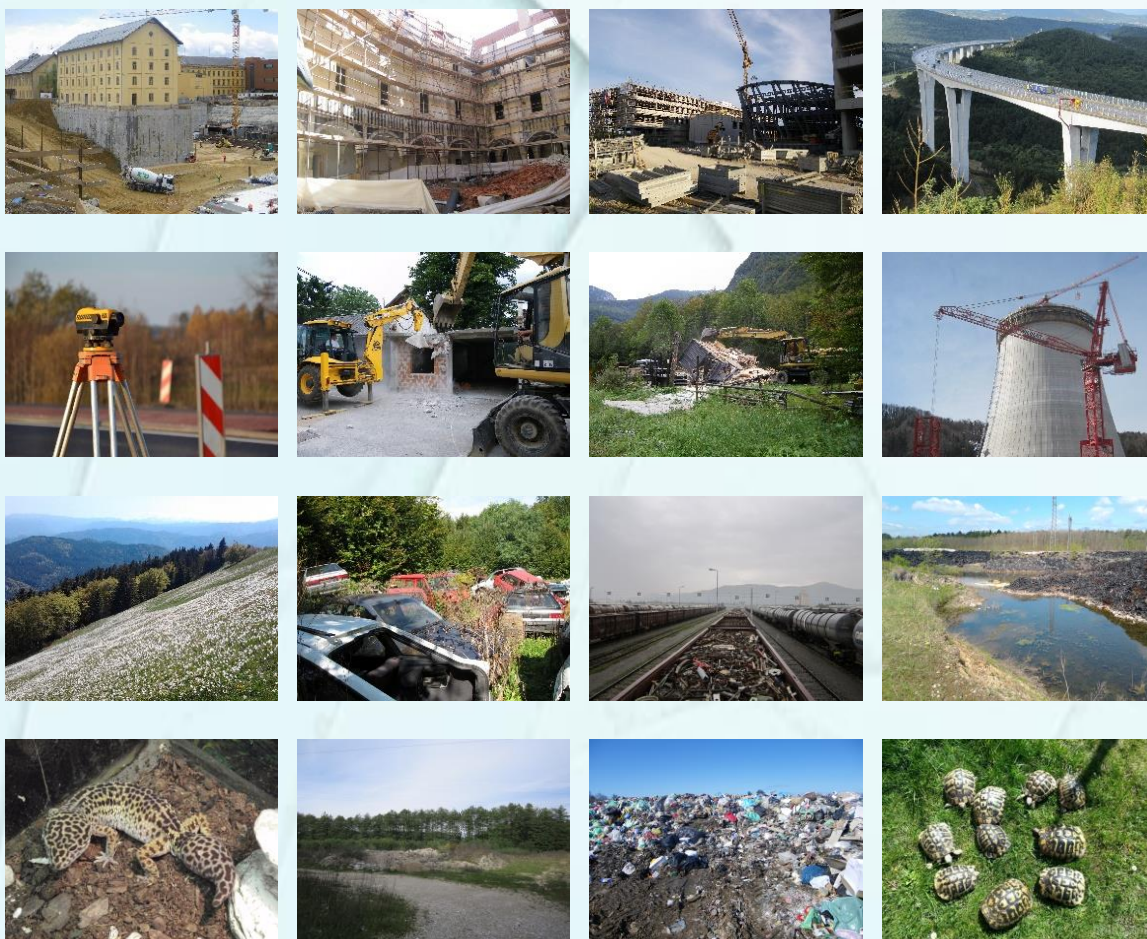

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR
Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana

NAČRT DELA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR ZA LETO 2021

April 2021

KAZALO

1	UVOD	1
2	ORGANIZACIJA IN KADRI	3
	2.1 FINANCE	4
	2.2 POSLOVNI PROSTORI	4
	2.3 TEHNIČNA OPREMELJENOST, PROGRAMSKA OPREMA IN DELOVNA OPREMA.....	4
	2.4 TFS – ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV	5
3	GRADBENA, GEODETSKA IN STANOVANJSKA INŠPEKCIJA	6
	3.1 GRADBENA INŠPEKCIJA.....	6
	3.1.1 PRISTOJNOSTI NADZORA IN DELOVNA PODROČJA	9
	3.1.2 IZHODIŠČA IN CILJI.....	10
	3.1.3 KOORDINIRANE AKCIJE	18
	3.1.4 KOLIČINSKA OPREDELITEV NAČRTA NADZORA.....	19
	3.1.5 DRUGO DELO	20
	3.2 GEODETSKA INŠPEKCIJA.....	21
	3.2.1 PRISTOJNOSTI NADZORA IN DELOVNA PODROČJA	21
	3.2.2 IZHODIŠČA IN CILJI.....	21
	3.2.3 KOORDINIRANE AKCIJE	23
	3.2.4 KOLIČINSKA OPREDELITEV NAČRTA NADZORA.....	23
	3.3 STANOVANJSKA INŠPEKCIJA	24
	3.3.1 PRISTOJNOSTI NADZORA IN DELOVNA PODROČJA	24
	3.3.2 IZHODIŠČA IN CILJI.....	25
	3.3.3 KOORDINIRANE AKCIJE	28
	3.3.4 KOLIČINSKA OPREDELITEV NAČRTA NADZORA.....	28
4	INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO	30
	4.1 PRISTOJNOSTI NADZORA IN DELOVNA PODROČJA	30
	4.1.1 ZAKON O VARSTVU OKOLJA.....	30
	4.1.2 ZAKON O VODAH.....	31
	4.1.3 ZAKON O OHRANJANJU NARAVE	31
	4.1.4 ZAKON O GENSKO SPREMENJENIH ORGANIZMIH.....	31
	4.1.5 ZAKON O DIMNIKARSKIH STORITVAH.....	32
	4.2 IZHODIŠČA IN CILJI.....	32
	4.3 REDNI INŠPEKCIJSKI NADZORI	32
	4.3.1 REGISTER OBRATOV, KI JIH ZAJEMA OKOLJSKI NAČRT NADZORA OBRATOV IED.....	36
	4.3.2 OBRATI SEVESO	40
	4.3.3 ZAVEZANCI ZA RAVNANJE Z ODPADKI	41
	4.3.4 ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV	42
	4.4 IZREDNI NADZORI INŠPEKCIJE ZA OKOLJE IN NARAVO	50
	4.4.1 IZREDNI OKOLJSKI INŠPEKCIJSKI NADZORI OBRATOV IED	51
	4.4.2 POSTOPKI IZREDNIH INŠPEKCIJSKIH PREGLED OV OBRATOV SEVESO	51
	4.5 DRUGI NADZORI	51
	4.6 UKREPI ZA POVEČANJE UČINKOVITOSTI ION.....	51
	4.7 KOORDINIRANE AKCIJE	53

4.8 KOLIČINSKA OPREDELITEV NAČRTA NADZORA.....	54
--	----

1 UVOD

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu: IRSOP) je bil ustanovljen z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 91/2014). IRSOP deluje kot organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu: MOP).

Javni uslužbenci organa opravljajo naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov in splošnih aktov s področja urejanja prostora in naselij, graditve objektov in izvedbe gradbenih konstrukcij, izpolnjevanja bistvenih zahtev za objekte, nad izvajanjem predpisov s stanovanjskega področja in geodetske dejavnosti ter s področja varstva okolja in ohranjanja narave, upravljanja voda, industrijskega onesnaževanja in gensko spremenjenih organizmov. Od leta 2017 IRSOP opravlja tudi upravne in strokovne naloge na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov, razen radioaktivnih odpadkov. Od 30. decembra 2020 naprej je bila tudi IRSOP dodeljena pristojnost, da pri izvajanju inšpekcijskega nadzorstva v okviru svojega delovnega področja izvaja nadzor nad izvajanjem ukrepov iz Zakona o nalezljivih boleznih (ZNB). IRSOP za zagotavljanje učinkovitega izvajanja nalog inšpekcijskega nadzora sprejme letni načrt dela, v katerem določi vsebino in obseg inšpekcijskega nadzora. Pri določitvi letnega načrta dela izhaja iz ugotovitev že izvedenih inšpekcijskih nadzorov in ocene, da na posameznem področju obstaja večja verjetnost kršitve predpisov. Načrt dela je objavljen na spletni strani inšpektorata <https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/inspektorat-za-okolje-in-prostor/o-inspektoratu-za-okolje-in-prostor/>, v njem pa so navedene glavne usmeritve dela inšpekcije ter predvideni obseg dela.

Na področju okolja velja tudi posebna določba Zakona o varstvu okolja, ki določa pripravo triletnega programa nadzora obratov večjega tveganja za okolje (SEVESO), zavezancev za ravnanje z odpadki in naprav, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega (IED-zavezanci). Načrt dela IRSOP za leto 2020 upošteva Strateške usmeritve dela za gradbeno, geodetsko, stanovanjsko inšpekcijo, inšpekcijo za okolje in naravo ter načrt dela inšpekcije za okolje in naravo za obdobje 2020–2022.

Inšpekcijski nadzori so usmerjeni predvsem na področja, kjer se je v preteklosti že zaznalo nespoštovanje predpisov oziroma so se zaznale težave pri njihovem izvajanju, in na področja, kjer bi lahko bila zaradi nespoštovanja predpisov neposredno ogrožena človeška življenja ali zdravje ljudi ter storjena večja materialna škoda.

IRSOP z napovedanimi in nenapovedanimi inšpekcijskimi nadzori preverja spoštovanje zakonskih določb. S celovitimi nadzori se opravlja celovit nadzor nad zakonitostjo delovanja zavezancev, s tematskimi nadzori se pregledujejo izvajanje posameznega materialnega predpisa in v nadzoru zaznane težave pri izpolnjevanju predpisanih zahtev ali pa se pridobivajo podatki o dejanskem stanju (posnetek stanja) na posameznem upravnem področju.

Na podlagi prejetih prijav, pobud, pritožb in obvestil fizičnih ali pravnih oseb IRSOP izvaja izredne inšpekcijske nadzore. Pregledi, ki se ne izvajajo na podlagi prejete prijave, ampak jih inšpektorji izvajajo v okviru sprejetega letnega načrta nadzora zavezancev, na lastno pobudo in v okviru načrtovanih akcij, se štejejo za redne preglede.

Za preverjanje, ali so zavezanci v opredeljenem roku uresničili oziroma izpolnili ukrepe, ki so jih inšpektorji odredili za odpravo pomanjkljivosti in nepravilnosti, se izvajajo kontrolni inšpekcijski nadzori. Posebna pozornost je namenjena ukrepanju v prekrškovnem postopku.

IRSOP bo izvedel različne usmerjene akcije na področjih, kjer so bile v preteklem obdobju ugotovljene večje nepravilnosti, kjer sprememba posamezne področne zakonodaje na novo določa nadzor, in na

področjih, kjer je izkazan širši javni interes. Poleg tega se bo IRSOP dejavno vključeval v skupne akcije več inšpektoratov in koordinirane akcije, ki jih bodo organizirali Inšpekcijski svet in regijske koordinacije območnih enot, ter s tem nadaljeval že vzpostavljeno prakso.

2 ORGANIZACIJA IN KADRI

IRSOP je organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor, ki ga vodi in predstavlja glavni inšpektor. Sedež ima v Ljubljani na naslovu Dunajska cesta 58. V sestavi IRSOP delujejo Inšpekcija za okolje in naravo, Gradbena, geodetska in stanovanjska inšpekcija, Služba za skupne in pravne zadeve ter osem območnih enot. Inšpekcijo za okolje in naravo ter Gradbeno, geodetsko in stanovanjsko inšpekcijo vodi direktor posamezne inšpekcije, Službo za skupne in pravne zadeve vodi vodja službe, območne enote pa vodja posamezne enote.

IRSOP ima osem območnih enot, v sklopu katerih delujejo izpostave in pisarne, ki so razporejene na 18 lokacij. Območne enote so:

- Območna enota Celje s sedežem v Celju, Krekov trg 9,
- Območna enota Koper s sedežem v Kopru, Piranska cesta 2,
- Območna enota Kranj s sedežem v Kranju, Slovenski trg 1,
- Območna enota Ljubljana s sedežem v Ljubljani, Vožarski pot 12,
- Območna enota Maribor s sedežem v Mariboru, Partizanska cesta 47,
- Območna enota Murska Sobota s sedežem v Murski Soboti, Trg zmage 7,
- Območna enota Nova Gorica s sedežem v Novi Gorici, Trg Edvarda Kardelja 1,
- Območna enota Novo mesto s sedežem v Novem mestu, Defranceschijeva ulica 1.

Na dan 3. 1. 2021 je imel IRSOP 190 zaposlenih, dovoljena kvota je 188 zaposlenih za nedoločen čas in trije pripravniki.

Na sedežu IRSOP, Dunajska 58, Ljubljana, je zaposlenih 44 uslužbencev, to je vodstvo, uslužbenci na obeh inšpekcijah, ki delajo strokovna dela, ter javni uslužbenci splošne službe.

Na osmih območnih enotah po Sloveniji in njihovih izpostavah pa je razporejeno različno število zaposlenih, in sicer:

1. OE Celje – 25 JU
2. OE Koper – 17 JU
3. OE Kranj – 11 JU
4. OE Ljubljana – 43 JU
5. OE Maribor – 30 JU
6. OE Murska Sobota – 11 JU
7. OE Nova Gorica – 11 JU
8. OE Novo mesto – 12 JU,
9. preostali, to je vodstvo, SSPZ, IN, GGSI, pa na sedežu inšpektorata.

IRSOP ob sprejetju različnih zakonov dobiva vedno nove pristojnosti, kot je primer Zakon o dimnikarskih storitvah (nadzor glede nevarnosti za zastrupitev s CO, ki ga je prej opravljal ZIRS, in nadzor dimnikarskih družb, ki ga je opravljal MOP), ter Gradbeni zakon, zato je bila že za leto 2019 načrtovana zaposlitev še pet dodatnih inšpektorjev za okolje in 15 gradbenih inšpektorjev, kar pa s kadrovskim načrtom ni bilo realizirano. Dodatno je bila v skladu z Gradbenim zakonom načrtovana zaposlitev desetih gradbenih inšpektorjev v letu 2020. Že vse od ustanovitve sedanjega IRSOP nimamo administrativnega delavca v OE Nova Gorica in OE Murska Sobota. V OE Nova Gorica trenutno opravljata dela v tajništvu pripravnica in nadzornik, v OE Murska Sobota pa nadzornica. Poleg tega opažamo, da so inšpekcijski postopki vedno bolj zahtevni, zato bi nujno potrebovali dodatne pravnike, saj so trenutno na inšpekcijah kot pomoč inšpektorjem zaposleni samo trije pravniki, eden za področje okolja in dva za področje prostora.

O povečevanju obsega dela in nujnosti novih kadrov bo bolj obsežno navedeno spodaj pod točko 2.4.

IRSOP ima zaradi povečanega števila prekrškovnih postopkov, izdanih sklepov o založitvi sredstev in upravnih izvršb, sodelovanja v projektih LIFE, povečano količino dela na finančnem področju, ki ga dve finančnici, zaposleni za nedoločen čas, ne zmoreta opraviti, zato tudi za finančno področje in vodenje javnih naročil potrebujemo dodatno pomoč.

2.1 FINANCE

IRSOP ima zagotovljena sredstva za osnovno poslovanje in tri namenske postavke. To so: izvršbe inšpekcijskih odločb, analize odvzetih vzorcev in izvedenska mnenja. Proračun za leto 2021 znaša skupaj 10.193.928 EUR. Za plače je dodeljenih 7.918.028 EUR, materialne stroške 550.000 EUR, investicije 110.000 EUR, izvedenska mnenja 20.000 EUR, analize 30.000 EUR in izvršbe 1.500.000 EUR. Tudi letos načrtujemo nekaj večjih izvršb.

Iz sredstev za investicije se zagotavljata tudi osnovno vzdrževanje in nabava posebne tehnične opreme. V skladu z usmeritvijo države nam MJU zagotavlja dobavo osebnih računalnikov, tiskalnikov in strežnikov. Sem spadajo še tekoče investicije za manjša popravila v poslovnih prostorih. Največji strošek pa je nakup novih oziroma rabljenih vozil, za kar se odločimo glede na izrabljenost vozil, starih več kot deset let. Letos imamo v načrtu nabavo enega terenskega vozila in štirih osebnih vozil, od tega eno na električni pogon. Tega v določenem znesku sofinancira tudi ministrstvo.

Naloge finančne službe so poleg običajnih finančnih zadev, kot je nabava in plačevanje računov, tudi urejanje terjatev v upravnih in prekrškovnih postopkih (vračilo taks, stroškov postopka, pošiljanje v izterjavo na FURS, knjiženje založenih sredstev v izvršilnih postopkih).

2.2 POSLOVNI PROSTORI

Inšpektorat deluje v osmih območnih enotah oziroma skupaj na 18 lokacijah po vsej Sloveniji.

Že nekaj let pa se načrtuje selitev OE Celje, ki bo mogoče letos. Na OE nimamo prostih delovnih mest v pisarnah, zato bo ob novih zaposlitvah treba zagotoviti tudi dodatne pisarniške prostore.

2.3 TEHNIČNA OPREMELJENOST, PROGRAMSKA OPREMA IN DELOVNA OPREMA

Pri tehnični opremi zaposlenih se je stanje malo izboljšalo, saj so na MJU bolj pripravljeni sodelovati kot prejšnja leta. Sistem dobav je sicer zamudnejši, kot če bi nabavljali sami, vendar se nekako le uskladimo. Tudi letos bomo zamenjali dotrajane stacionarne računalnike in jih nadomestili s prenosniki za gradbene inšpektorje, saj je zaradi nove zakonodaje nujna uporaba prenosnikov na terenu. Zelo zamuja migracija celega organa na DRO, ki bi morala biti končana lani do konca marca. V letu 2020 ni bilo nobene spremembe. Upamo, da se bo to zgodilo letos, saj je poslovanje težje, ker smo na dveh sistemih.

Že več let neuspešno opozarjamo MJU, da so strežniki, ki so na lokaciji Vožarski pot 12, za celoten IRSOP tako zastareli, da jih je nujno treba zamenjati, ker se velikokrat zgodi, da prenehajo delovati, kar pomeni, da je delo v dokumentnem sistemu onemogočeno. Popravilo traja od nekaj minut ali pa tudi cel dan. Informatiki že več let opozarjajo, da jih enkrat ne bo več mogoče usposobiti, kar bo pomenilo večdnevni izpad delovanja. MJU pa odgovarja vedno enako, in sicer da se strežniki ne bodo nadomeščali, ker je cilj migracija na DRO.

V letu 2019 smo seznanili MJU, da bo treba nabaviti poseben program za vodenje vseh vlog za čezmejni prevoz odpadkov. Trenutno ga imamo, vendar je zelo zastarel in ga je treba posodobiti za današnje tehnične zahteve. MJU se je z nami strinjal, a napredka ni bilo, zato smo sami začeli delati na tem področju v začetku leta 2020, potem pa se je vse ustavilo. Konec lanskega leta smo sami poiskali izvajalca, da bi pripravili nov program, ker je ta že skoraj neuporaben, saj je star blizu 20 let in zato slabo združljiv s sedanjimi operacijskimi programi. Gre za področje dela, ki mora delovati nemoteno. V industriji namreč vsak dan nastajajo odpadki, zato si država ne more privoščiti, da zaradi nedelujočega računalniškega programa ne bi izdajala odločb v zvezi z njimi.

Cilj razvoja, postavljen tudi že za leta naprej, je, da se povežemo z dokumentnim sistemom INSPIS in internetno platformo EUDIN, ki že deluje v nekaj državah v Evropi. S tem bi se zmanjšala količina administrativnih del na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov. Tega pa ne moremo vzpostaviti sami, saj mora biti vse urejeno tudi s strani MJU in skladno z zahtevami HKOM.

Nujni strošek je tudi delovna oprema, saj morajo biti inšpektorji na terenu primerno oblečeni in obuti, ker delajo na nevarnih terenih oziroma pridejo v stik z nevarnimi snovmi. Tako kot lani bodo tudi letos večji stroški glede osebne varnosti, ker moramo skrbeti za maske in razkužila, da lahko zagotavljamo varne delovne pogoje.

2.4 TFS – ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV

Na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov se obseg dela iz leta v leto povečuje. Problematika povečanega obsega dela se lahko delno uredi z novimi tehničnimi rešitvami, bo pa treba načrtovati tudi zaposlitev dodatnih uslužbenecv, na kar opozarjamo že od leta 2018.

V štirih letih, do konca leta 2020, se je pripad vlog povečal za 50 % glede na leto 2017. To pomeni, da potrebujemo še enega strokovnega sodelavca za vodenje upravnih postopkov in enega za administrativne naloge, saj se je tudi količina dokumentov povečala za 55 %. Zaradi tega povečanja imamo zdaj zaposleno eno sodelavko za določen čas za administrativne zadeve, da delo nemoteno teče. Zaradi spremembe zakonodaje v letu 2021 je do sredine marca prispelo že 24 % vlog več glede na stanje v letu 2020, število vseh dokumentov je za 26 % večje glede na prejšnja leta. Če se bo ta trend nadaljeval, bo potrebno še več ljudi za vodenje upravnih postopkov.

Za uspešnejše delo javne uslužbenke sodelujejo tudi z inšpektorji za okolje ob izvajanju akcij nadzora na terenu, s čimer je zagotovljeno hitrejše in učinkovitejše delo pri izvedbi upravnih postopkov. Povečuje se tudi število nezakonitih pošiljk, kar pomeni posebni postopek in obilo komunikacije z drugimi državami, da se pošiljke vrnejo v države odpreme oziroma se zanje uredi alternativna predelava.

Postopki se začnejo in vodijo na podlagi vlog strank, ki želijo pridobiti soglasje za čezmejno pošiljanje odpadkov. Inšpektorat se bo še naprej trudil, da bi se vloge reševale v čim krajših rokih, kar pa ni odvisno le od slovenskega pristojnega organa, temveč tudi od tujih organov, s katerimi je treba sodelovati.

3 GRADBENA, GEODETSKA IN STANOVANJSKA INŠPEKCIJA

Gradbena, geodetska in stanovanjska inšpekcija, ki deluje v okviru IRSOP, nadzoruje izvajanje predpisov s področja prostora in graditve, geodetske dejavnosti in stanovanjskega področja. Da bo tudi leta 2021 nadzor nad izvajanjem predpisov čim bolj učinkovit in ciljno usmerjen glede na prednostne naloge dela, je oblikovan načrt dela te inšpekcije za to leto, upoštevajoč tudi strateške usmeritve in prednostne naloge za leto 2021. Načrt nadzora je pripravljen glede na prednostne naloge in cilje dela ob upoštevanju dosedanjih izkušenj in pri nadzoru pridobljenih podatkov. Na delo inšpektorjev imajo velik vpliv tudi zunanji dejavniki (predvsem prijave, trendi v gradbeništvu in gradnji ter na trgu, spremembe zakonodaje ipd.).

Načrt dela je nastal na podlagi načrtnega in sistematičnega dela v preteklih letih in zakonskih pristojnosti. Namen oblikovanja načrta nadzora je predvsem doseganje čim boljših rezultatov dela, pri nadzoru pa upoštevanje osnovnih ciljev, določenih v predpisih, politiki ministrstva in države, ter čim hitrejše odzivanje na dogajanja na terenu in trgu. Kljub omejenemu številu inšpektorjev in drugih javnih uslužbencev ter omejenim materialnim virom je predstavljeni načrt zasnovan tako, da bo inšpekcijski nadzor kar najbolj učinkovit in bo z izvajanjem zagotovil največji učinek na nadzorovanih področjih.

Da bi na področju dela gradbene, geodetske in stanovanjske inšpekcije zagotovili čim bolj optimalno izpolnjevanje zahtev in pogojev, ki jih določajo materialni predpisi, smo določili temeljna oziroma bistvena področja nadzora ter v okviru temeljnih ciljev opredelili prednostne naloge in ukrepe za njihovo doseganje.

Letos bo gradbena inšpekcija še naprej aktivno sodelovala pri oblikovanju zakonskih določil, ki vplivajo na njeno pristojnost, predvsem pri Gradbenem zakonu, ter dajala predloge s svojega področja dela, stanovanjska inšpekcija pa bo nadaljevala svoje aktivnosti in sodelovala pri pripravi predloga sprememb in dopolnitev Stanovanjskega zakona oziroma oblikovanju nove stanovanjske zakonodaje.

Gradbeno, geodetsko in stanovanjsko inšpekcijo sestavljajo:

- gradbena inšpekcija,
- geodetska inšpekcija in
- stanovanjska inšpekcija.

3.1 GRADBENA INŠPEKCIJA

Gradbena inšpekcija se že dalj časa spopada z velikim pripadom prijav in zadev. Zaradi velikega obsega prijav ter že začelih inšpekcijskih postopkov so bile 20. maja 2013 sprejete Prioritete za razvrščanje (in sicer za obravnavanje prijav, za nadaljevanje začelih inšpekcijskih postopkov in v izvršilnih postopkih). Prioritete so bile večkrat dopolnjene. 2. oktobra 2020 so bile sprejete nove Usmeritve za vrstni red obravnave prijav, usmeritve za vrstni red obravnave že začelih inšpekcijskih postopkov in usmeritve za izvajanje izvršb po drugi osebi, vse na področju dela gradbenih inšpektorjev, s katerimi so prenehale veljati vse predhodno sprejete.

Zakon o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20, v nadaljnjem besedilu: ZURE) določa drugačno pristojnost v zvezi z energetske izkaznicami, in sicer podeljuje pristojnost energetske inšpekciji. S sprejetjem ZURE so prenehale veljati določbe Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo in 65/20), ki so določale pristojnost gradbeni inšpekciji.

Usmeritve za vrstni red obravnave prijav, usmeritve za vrstni red obravnave že začelih inšpekcijskih postopkov in usmeritve za izvajanje izvršb po drugi osebi, vse na področju dela gradbenih inšpektorjev,

z dne 2. oktobra 2020 so bile zaradi sprejetja ZURE v povezavi z nepristojnostjo gradbene inšpekcije nad energetske izkaznicami spremenjene 11. decembra 2020.

Usmeritve sledijo zaščiti javnega interesa pri gradnji objektov in so usklajene s 77. členom (vrstni red obravnave zadev) Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 61/17, popr. 72/17 in 65/20, v nadaljnjem besedilu: GZ), ki pri določanju vrstnega reda obravnave prijav in zadev določa, da se upoštevajo stopnja javnega interesa, faza izvajanja gradnje, vrsta kršitve, lastnosti in namen objekta. Nadalje so Usmeritve za izvajanje izvršb po drugi osebi skladne z določili 89. člena (izvršba inšpekcijskega ukrepa) GZ, ki določa, da ko je odrejena odstranitev zgrajenega objekta ali dela objekta, vzpostavitev prejšnjega stanja ali drugačna sanacija objekta, se v odločbi inšpekcijskega zavezanca opozori na to, da se bo v primeru neizpolnitve odrejene obveznosti začel postopek izvršbe nederarne obveznosti, ki se bo opravil po drugih osebah ali s prisilitvijo. Pri izvajanju izvršbe po drugih osebah se upošteva stopnja javnega interesa po naslednjih merilih: pravno stanje izdanih upravnih aktov, na podlagi katerih se opravlja izvršba; fizične in druge lastnosti objekta; vpliv objekta na ljudi in okolje; lega objekta; objekt v javni rabi ali objekt, v katerem se opravlja dejavnost; možnost legalizacije.

Gradbeni inšpektorji pri obravnavi prijav, vodenju inšpekcijskih postopkov in opravljanju upravnih izvršb po določenih veljavne zakonodaje upoštevajo predvsem javno korist in javni interes. Namen razvrščanja in določanja prednostnih nalog je zagotavljanje učinkovitejšega delovanja gradbene inšpekcije pri izvajanju njene temeljne naloge, tj. zagotavljanje spoštovanja zakonov in podzakonskih predpisov na področju graditve objektov, in sicer poenoteno glede na pomembnost po vsej Sloveniji brez morebitnih zunanjih vplivov in pritiskov na inšpekcijske postopke. Zakon o splošnem upravnem postopku posebej ureja ukrepanje v primeru nujnih ukrepov v javnem interesu, ki so podani, če ostaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red in mir, javno varnost ali premoženje večje vrednosti. Prednostne naloge dela gradbene inšpekcije jasno opredeljujejo načine ravnanj v zvezi z obravnavo prijav, vodenjem inšpekcijskih postopkov in prednostno izvedbo izvršb ter imajo jasno določena merila za vrstni red obravnave prijav, zadev in izvršb.

Merila v delu, ki se nanašajo na obravnavo prijav in zadev, določa GZ v 77. členu, podrobneje pa so prednostne naloge opredeljene v internem aktu IRSOP. Tako je prednostna naloga gradbene inšpekcije, da obravnava prijave pravnih in fizičnih oseb, iz katerih izhaja, da obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red in mir, javno varnost ali premoženje večje vrednosti.

Gradbeni inšpektorji vsako prejeto prijavo, ki jo prejmejo od pravnih ali fizičnih oseb, rangirajo, prijave pa obravnavajo po vrstnem redu, določenim z njenim rangom. Vsaka prejeta prijava je tako obravnavana, ko je glede na merila razvrščanja na vrsti za obravnavo.

Pri določanju prednostnih nalog dela gradbene inšpekcije pri obravnavi prijav in vodenju zadev se upoštevajo predvsem stopnja javnega interesa za obravnavo prijave ob upoštevanju naslednjih meril:

- faza gradnje (objekt v gradnji, že zgrajeni objekt),
- vrsta kršitve (nelegalna gradnja oziroma objekt, neskladna gradnja oziroma objekt, uporaba objekta, nadzor nad udeleženci gradnje, gradbeni proizvodi),
- zahtevnost objekta – zahtevnost objekta po Uredbi o razvrščanju objektov (zahtevni, manj zahtevni, nezahtevni, drugi gradbeni posegi),
- vrsta objekta (javni objekt: šola, vrtec, bolnišnica, industrijski objekt, poslovni objekt, večstanovanjski objekt, nestanovanjski objekt, inženirski objekt ipd.),
- nevarnost (nevarni javni objekt, ogrožanje javnih površin, objekt v zasebni lasti),
- druge lastnosti: vpliv objekta na okolje, gradnja za trg, kršitve glede na lego objekta v prostoru – zaščitena območja (TNP, krajinski parki, vodovarstvena območja, kmetijska zemljišča, gozdne površine ipd.).

Gradbeni inšpektorji izvršljive inšpekcijske odločbe izvršujejo po vrstnem redu, ki ga določajo sprejete prednostne usmeritve za razvrščanje izvršilnih postopkov. Pri določanju prednosti pri razvrščanju se upoštevajo zlasti stopnja javnega interesa za izvršitev odločbe z upoštevanjem naslednjih meril:

- pravno stanje (pravnomočnost, izvršljivost) izdanih upravnih aktov, na podlagi katerih se opravlja izvršba,
- fizične lastnosti objekta – zahtevnost objekta po Uredbi o razvrščanju objektov (zahtevni, manj zahtevni, nezahtevni, drug gradbeni poseg),
- vpliv objekta na ljudi in okolje (objekt, za katerega je s predpisi o varstvu okolja določeno, da je zanj presoja vplivov na okolje obvezna, ter objekt, za katerega s predpisi o varstvu okolja ni obvezna presoja vplivov na okolje, z onesnaževanjem in obremenjevanjem pa vpliva na kakovost bivanja v določenem okolju),
- lega objekta v prostoru (nacionalni/narodni park, regijski park, krajinski park, Natura 2000, naravne vrednote in spomeniki, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja, naravni rezervat, zaščiteno mestno jedro in spomeniško zaščiteni objekti, vodovarstveno območje, vodno zemljišče, zemljišča s podzemnimi vodami, priobalni pasovi, gozdno zemljišče, prvo kmetijsko zemljišče, naravna zdravilna sredstva, varovalni pas posameznih objektov gospodarske javne infrastrukture, zemljišča, na katerih je območje izključne rabe letališča, vzletišča oziroma infrastrukturnega objekta navigacijskih služb zračnega prometa, ter zemljišča, nad katerimi je na podlagi predpisov, ki urejajo letalstvo, določeno območje nadzorovane rabe in območje omejene rabe, območja s področja obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter drugi varovani pasovi ali katera druga zaščitena območja, kakor izhajajo iz prostorskih aktov),
- objekti v javni rabi,
- objekti, v katerih se opravlja dejavnost,
- možnost legalizacije objekta.

Gradbeni inšpektorji morajo pri izvajanju izvršbe po drugih osebah dosledno upoštevati vrstni red izvršilnih postopkov, določen na podlagi prednostnih nalog dela gradbene inšpekcije pri izvršilnih postopkih.

Pri izvršilnih postopkih bodo imele prednost tiste zadeve, pri katerih so upravni akti pravnomočni. ZUP posebej ureja ukrepanje v primeru nujnih ukrepov v javnem interesu, ki so podani, če ostaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red in mir, javno varnost ali premoženje večje vrednosti. V takšnih primerih bodo izvršbe potekale prednostno.

Z notranjo ureditvijo razvrščanja prijav/zadev po pomembnosti sta zakonodajalec in IRSOP zagotovila učinkovito izvajanje nalog, ki jih po zakonu IRSOP mora zagotavljati, ob tem pa varovati javni interes, ki zahteva izvajanje nujnih ukrepov in predvsem obravnavo resnejših nepravilnosti. Menimo, da inšpektorat s takšnim delom zagotavlja učinkovitejšo represivno politiko, saj naj bi se s tem preprečevalo nadaljevanje kršitev večjih kršiteljev in zagotavljala večja varnost.

Prednostno razvrščanje prijav, inšpekcijskih postopkov in izvršilnih postopkov glede na pomembnost kršitve in določanje stopnje pomembnosti obravnave ter posledično vrstni red reševanja prijav, vodenja inšpekcijskih postopkov in izvedbe izvršbe v skladu z 11. točko prvega odstavka 6. člena Zakona o dostopu do informacij javnega značaja štejem za izjemo od prostega dostopa do informacij javnega značaja. Metodologija obravnavanja prijav in razvrščanje izvršilnih postopkov se nanaša na notranje poslovanje organov. Z razkritjem Prioritet za razvrščanje bi IRSOP utrpel resne in vsebinske motnje pri svojem delovanju, ki bi bile večje kot pravica javnosti, da se seznanijo s prednostnim razvrščanjem, kar je z instančnimi odločbami potrdila tudi informacijska pooblaščenka.

V letu 2021 bo poudarek dela gradbenih inšpektorjev na reševanju starih zadev, da bi se zmanjšalo število aktivnih spisov.

Na delo gradbene inšpekcije bo leta 2021 lahko vplivala Odločba ustavnega sodišča št. U-I-64/14-20 z dne 12. oktobra 2017, na podlagi katere bo načrt dela, če se bo to izkazalo za potrebno, tudi prilagojen.

3.1.1 PRISTOJNOSTI NADZORA IN DELOVNA PODROČJA

Pristojnosti gradbene inšpekcije so določene v zakonih (Gradbeni zakon, Zakon o urejanju prostora, Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti, ZGO-1, Zakon o rudarstvu, Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, Zakon o nalezljivih boleznih, Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 ...) in podzakonskih aktih.

Na podlagi določil Gradbenega zakona (GZ) gradbeni inšpektorji nadzirajo gradnjo objektov, med drugim:

- ali imajo investitorji gradbeno dovoljenje za graditev objektov oziroma za dela, ki jih opravljajo, ali dela opravljajo v skladu z dovoljenjem in ali so prijavili začetek gradbenih del;
- ali se gradnja oziroma sprememba namembnosti izvaja v skladu z izdanim gradbenim dovoljenjem;
- ali se rekonstrukcija objekta izvaja v skladu z izdanim gradbenim dovoljenjem in ali je začetek del prijavljen;
- ali se gradi objekt, za katerega je izdan sklep, s katerim se je dovolila obnova postopka in zadržanje izvršitve gradbenega dovoljenja;
- ali udeleženci pri graditvi objektov izpolnjujejo zahteve, določene z GZ;
- ali je investitor vložil popolno prijavo začetka gradnje;
- ali ima objekt uporabno dovoljenje in ali se objekt uporablja v skladu z dovoljenjem;
- ali zagotovijo, da objekti ne ogrožajo varnosti in zdravja ljudi ter okolice.

Na podlagi določil Zakona o urejanju prostora (ZUreP-2) gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- izpolnjevanje predpisanih pogojev za izdelovalce in odgovorne vodje glede na ZUreP-2 in na njegovi podlagi izdane predpise.

Na podlagi določil Zakona o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID) gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- zagotavljanje izpolnjevanja pogojev pooblaščenih arhitektov in inženirjev ter gospodarskih subjektov, ki opravljajo arhitekturno in inženirsko dejavnost.

Na podlagi 106. člena GZ se postopki, začeti pred začetkom uporabe GZ na podlagi Zakona o graditvi objektov (ZGO-1), končajo po določbah ZGO-1. Tako na podlagi določil ZGO-1 gradbeni inšpektorji nadzirajo gradnjo objektov, med drugim:

- ali imajo investitorji gradbeno dovoljenje za graditev objektov oziroma za dela, ki jih opravljajo, ali dela opravljajo v skladu z dovoljenjem;
- ali se gradnja oziroma sprememba namembnosti izvaja v skladu z izdanim gradbenim dovoljenjem;
- ali se dela, za katera ni treba pridobiti dovoljenj po določbah ZGO-1, izvajajo v skladu s prostorskimi akti in gradbenimi predpisi;
- ali se gradi objekt, za katerega je izdan sklep, s katerim se je dovolila obnova postopka in zadržanje izvršitve gradbenega dovoljenja;
- ali udeleženci pri graditvi objektov izpolnjujejo zahteve, določene z ZGO-1;
- ali imajo lastniki za uporabo objektov uporabno dovoljenje, ali objekte uporabljajo v skladu z dovoljenjem;

-
- ali objekte vzdržujejo tako, da ti ne ogrožajo varnosti in zdravja ljudi ter okolice.

Na podlagi Zakona o rudarstvu (ZRud-1) gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- ali se rudarska dela na stavbnih zemljiščih izvajajo zakonito in
- ali se izvaja gradnja dodatne rudarske infrastrukture zunaj rudniških prostorov v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov.

Gradbeni inšpektorji v okviru svoje pristojnosti izvajajo tudi dolžnosti, podeljene z Uredbo o odlagališčih odpadkov.

Na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih in Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 gradbeni inšpektorji nadzirajo spoštovanje zaščitnih ukrepov zaradi bolezni COVID-19.

3.1.2 IZHODIŠČA IN CILJI

Da bi pri gradnji objektov zagotovili čim bolj optimalno izpolnjevanje zahtev in pogojev, ki jih določata prostorska in gradbena zakonodaja, smo opredelili temeljna oziroma bistvena področja nadzora ter prednostne naloge in ukrepe za doseganje temeljnih ciljev.

Temeljni cilji bodo predvsem:

- čim učinkovitejše preprečevanje nedovoljenih gradenj oziroma objektov;
- v vseh fazah gradnje objektov nadzorovati izpolnjevanje z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov ter zagotoviti izpolnjevanje predpisanih pogojev in kakovost dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov;
- čim učinkovitejše preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj;
- strokovni nadzor nad izdanimi energetske izkaznicami, kadar pristojno ministrstvo podvomi o pravilnosti energetske izkaznice, in obravnava pobud v zvezi z nadzorom nad energetske izkaznicami, ki se ne nanašajo na strokovni nadzor nad energetske izkaznicami;
- preprečevanje nezakonitega izvajanja rudarskih del na stavbnih zemljiščih;
- poročanje o izpolnjevanju gradbenih zahtev v zvezi z zaprtjem odlagališč;
- nadzorovanje spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19.

Temeljni cilji dela gradbene inšpekcije so opredeljeni v okviru štirih temeljnih nalog, in sicer:

- G1 – preprečevanje nedovoljenih gradenj oziroma objektov,
- G2 – nadzorovanje izpolnjevanja z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah gradnje objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kakovosti dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov,
- G3 – preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj,
- G4 – nadzorovanje drugih predpisov v pristojnosti gradbene inšpekcije,
- G5 – nadzorovanje spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19.

Šifranti temeljnih nalog so povezani s področno zakonodajo, ki jo inšpekcija pokriva. Spodnja preglednica prikazuje uporabo šifrantov temeljnih nalog pri posamezni temeljni nalogi na ravni zadev in ključnih dokumentov za gradbeno inšpekcijo.

GRADBENA INŠPEKCIJA		Šifrant temeljne naloge, ki opredeljuje temeljno nalogo
Preprečevanje nedovoljenih gradenj	<ul style="list-style-type: none"> • 82. člen GZ – nelegalen objekt • 83. člen GZ – neskladen objekt • 85. člen GZ – nevaren objekt • 1. točka prvega odstavka 93. člena GZ – odklop od infrastrukturnih omrežij • 96. člen GZ – označitev inšpekcijskega ukrepa • 152. člen ZGO-1 – nelegalna gradnja • 153. člen ZGO-1 – neskladna gradnja • 154. člen ZGO-1 – nevarna gradnja • 158. člen ZGO-1 – odklop od infrastrukturnih omrežij • 160. člen ZGO-1 – označitev ukrepa • četrti odstavek 148. člena ZGO-1 – obnova postopka izdaje GD • Odločba ZUN • Odločba ZGO 	G1 – preprečevanje nedovoljenih gradenj oziroma objektov
Nadzorovanje izpolnjevanja z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah gradnje objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kakovosti dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z graditvijo objektov	<ul style="list-style-type: none"> • 80. člen GZ (prijava začetka gradnje in izpolnjevanje bistvenih zahtev) • 81. člen GZ (prepoved vgrajevanja gradbenih proizvodov) • 86. člen GZ (odprava nepravilnosti pri izvajanju gradnje ali pri obstoječem objektu) • 4. točka prvega odstavka 150. člena ZGO-1 (prepoved vgradnje) • 1. ali 2. točka prvega odstavka 150. člena ZGO-1 (odprava nepravilnosti oziroma ustavitve gradnje) • Zakon o urejanju prostora (ZUreP-2) • Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID) 	G2 – bistvene zahteve in izpolnjevanje pogojev
Preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj	<ul style="list-style-type: none"> • 84. člen GZ 1 (neskladna uporaba objekta) • 3. točka prvega odstavka 93. člena GZ (prepoved uporabe) • 3. točka prvega odstavka 150. člena ZGO-1 (prepoved uporabe) • 156. člen ZGO-1 (posebni primeri uporabe) 	G3 – uporaba
Nadzorovanje drugih predpisov v pristojnosti gradbene inšpekcije	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o rudarstvu • Uredba o odlagališčih odpadkov 	G4 – drugi zakoni
COVID-19	Izvajanje nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19	G5 – COVID-19

Šifranti temeljnih nalog, ki so opredeljeni na ravni zadev in ključnih dokumentov ter opredeljujejo temeljne naloge, so določeni za naslednje vrste zadev in pripadajočih ključnih dokumentov:

- upravno-gradbena zadeva,
- prekrškovna zadeva,
- akcija.

Večina dejanj in postopkov gradbene inšpekcije je namenjena doseganju teh temeljnih ciljev, zato inšpektorji v ta namen dosledno vodijo inšpekcijske in prekrškovne postopke.

Redni pregledi v zvezi s koordiniranimi akcijami so redno obvezno delo vsakega gradbenega inšpektorja. Gradbeni inšpektor mora opraviti vsaj toliko nadzorov, kot je načrtovano z letnim načrtom dela za posamezno akcijo. Redni pregledi so vštet v pričakovani obseg dela, ki se določi za gradbeno inšpekcijo.

Tako se za redne preglede štejejo tisti pregledi, ki se ne izvajajo na podlagi prejete prijave, ampak jih inšpektorji izvajajo samoiniciativno oziroma na svojo pobudo, in inšpekcijski pregledi, izvedeni v okviru načrtovanih akcij. Kontrolni pregledi v zadevah, ki niso začete na podlagi prijave, se prav tako štejejo za redne preglede. V zadevah, ki so bile uvedene na lastno pobudo in v okviru načrtovanih akcij, se vsi pregledi štejejo za redne preglede, tudi če je prijava prispela med postopkom. Lastni in izhodni dokumenti v zvezi z rednimi pregledi so:

- zapisnik: redni pregled,
- zapisnik: redni pregled z zaslišanjem,
- zapisnik: redni kontrolni pregled,
- zapisnik: redni kontrolni pregled – izvršba po l. osebi (izvršitev odločbe).

Za izredne preglede se štejejo tisti pregledi, ki se izvajajo na podlagi prijave oziroma pobude. Kontrolni pregledi v zadevah, ki so začete na podlagi prijave, se štejejo za izredne preglede. Lastni in izhodni dokumenti v zvezi z izrednimi pregledi so:

- zapisnik: izredni pregled,
- zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem,
- zapisnik: izredni kontrolni pregled,
- zapisnik: izredni kontrolni pregled – izvršba po l. osebi (izvršitev odločbe).

Glavni cilj nadzora v letu 2021 tako ostaja zaščita javnega interesa pri graditvi objektov. Gradbena inšpekcija v okviru svoje pristojnosti zagotavlja zaščito javnega interesa prednostno v tistih zadevah, iz katerih izhaja, da obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red in mir, javno varnost ali premoženje večje vrednosti. Za javni interes po GZ pa štejejo predvsem varnost objektov, spoštovanje načela enakih možnosti, varstvo okolja, ohranjanje narave, varstvo voda, varstvo kulturne dediščine, spodbujanje trajnostne gradnje, skladnost umeščanja objektov v prostor, arhitektura kot izraz kulture, evidentiranje, uporabnost, učinkovitost, kakovost objektov in njihova usklajenost z okoljem v njihovem celotnem življenjskem ciklu. Javni interes se uresničuje s projektiranjem, dovoljevanjem, gradnjo, uporabo, vzdrževanjem in inšpekcijskim nadzorom. Objekti morajo biti v skladu s prostorskimi izvedbenimi akti in predpisi o urejanju prostora, izpolnjevati morajo bistvene zahteve in biti evidentirani. Pristojni organi in vsi udeleženci morajo pri graditvi objektov vsak zase ter v okviru pravic in obveznosti, ki jih določajo predpisi, zagotavljati izpolnjevanje predpisanih zahtev.

Gradbena inšpekcija bo leta 2021 z inšpekcijskimi nadzori zagotavljala izpolnjevanje predpisanih pogojev in kakovost dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov. Ta cilj si bo prizadevala izpolniti z nadzori nad udeleženci gradnje pri nadzorih na aktivnih gradbiščih, ki izhajajo iz podatkov o izdanih gradbenih dovoljenjih, ter iz prijav začetka gradnje in podatkov, ki jih bodo sporočile druge

področne inšpekcije. Ob nadzoru aktivnih gradbišč bo preverjeno, ali udeleženci pri gradnji izpolnjujejo predpisane pogoje – s tem želimo zagotoviti, da ti udeleženci izpolnjujejo temeljne pogoje za opravljanje dela (14. člen GZ, ZAID). Po GZ so udeleženci pri graditvi objektov investitor, projektant, nadzornik in izvajalec. V zvezi s tem bodo leta 2021 izvedene tudi tri koordinirane akcije na gradbiščih, in sicer nadzor nad prijavo začetka gradnje, nadzor nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov in nadzor nad delom udeležencev pri graditvi objektov.

Gradbena inšpekcija bo v letu 2021 na gradbiščih opravila usmerjeno akcijo nadzora nad delom udeležencev pri graditvi objektov. Preverjalo se bo, ali udeleženci pri graditvi objektov izpolnjujejo z zakonom določene obveznosti ter pogoje za opravljanje svojega dela (investitor, izvajalec, nadzornik ipd.), ali se izvaja gradnja na podlagi popolne prijave začetka gradnje in predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje, kot to določa Gradbeni zakon. V akciji se bo preverilo lahko tudi, ali je gradbišče označeno in zaščiteno, kot to določajo GZ in podzakonski predpisi, izdani na njegovi podlagi, med katere spada tudi Pravilnik o gradbiščih.

V zvezi z udeleženci pri graditvi objektov bo gradbena inšpekcija preverjala, ali udeleženci pri gradnji izpolnjujejo predpisane pogoje. Po GZ so udeleženci pri graditvi objektov investitor, projektant, nadzornik in izvajalec.

Investitorjeve obveznosti so določene v 11. členu GZ, projektantove obveznosti določa 12. člen GZ, obveznosti nadzornika 13. člen, 14. člen GZ pa določa naloge in obveznosti izvajalca. ZAID določa pogoje pooblaščenih arhitektov in inženirjev ter gospodarskih subjektov, ki opravljajo arhitekturno in inženirsko dejavnost.

Če se ugotovi opravljanje dejavnosti, ki spada v opis poklicnih nalog pooblaščenih arhitektov in inženirjev, pa ti ne izpolnjujejo predpisanih pogojev za opravljanje dejavnosti, ali če uporabljajo naziv arhitekturni, krajinsko arhitekturni, geodetski ali inženirski biro in ne izpolnjujejo predpisanih pogojev, se ukrepa prekrškovno po 53. členu ZAID. Če bo ugotovljeno, da udeleženci pri graditvi objektov ne izpolnjujejo predpisanih pogojev, se bo ukrepalo v skladu z določili GZ.

Pred začetkom izvajanja del pa imata tako investitor kot izvajalec predpisane obveznosti (65. člen GZ), ki jih morata izpolniti. Po GZ mora izvajalec zagotoviti varnost objekta, življenja in zdravja ljudi ter mimoidočih ter varnost prometa, sosednjih objektov in okolice. Investitor mora pri gradnji, za katero je predpisano gradbeno dovoljenje, razen pri spremembi namembnosti in nezahtevnih objektih, najpozneje do začetka gradnje zagotoviti ograditev in označitev gradbišča z gradbiščno tablo. Ta mora biti v času od začetka gradnje do pridobitve uporabnega dovoljenja na vidnem mestu nameščena na gradbišču. Investitor mora zagotoviti tudi ustrezni načrt organizacije gradbišča, izdelan v skladu s pogoji iz gradbenega dovoljenja.

V skladu z GZ bomo v samostojni akciji nadzirali prijave začetka gradnje, ki je predpisana faza procesa graditve. GZ določa, da morajo investitorji pred začetkom izvajanja gradnje objektov, ki so pridobili gradbeno dovoljenje (edina izjema je sprememba namembnosti objektov), prijaviti začetek gradnje. Investitorji morajo pred začetkom gradnje obvezno prijaviti vse gradnje, začete po 1. juniju 2018, ne glede na to, kdaj je investitor pridobil gradbeno dovoljenje ali kdaj je gradbeno dovoljenje postalo pravnomočno. Pri gradnjah, za katere je treba pridobiti gradbeno dovoljenje, je poleg popolne prijave začetka gradnje po 1. juniju 2018 pogoj za začetek gradnje tudi pravnomočno gradbeno dovoljenje, na lastno odgovornost pa lahko investitor tudi začne gradnjo, rekonstrukcijo ali spremembo namembnosti objekta tudi po dokončnosti gradbenega dovoljenja.

Ker je prijava začetka gradnje zelo pomembna faza pri graditvi objektov, je akcija gradbene inšpekcije usmerjena v nadzor, ali se gradnja, za katero je predpisana prijava začetka gradnje, izvaja na podlagi popolne prijave, predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje in z imenovanjem nadzornika. Podatke za akcijo v zvezi s prijavo začetka gradnje smo pridobili iz Prostorskega informacijskega sistema (PIS) oziroma elektronskega obvestila o prijavi začetka gradnje, če je gradbeni inšpektor tako obvestilo prejel.

Ustreznost gradbenih proizvodov je eden bistvenih pogojev za doseganje oziroma izpolnjevanje bistvenih in drugih zahtev za objekte. Nova ureditev trga po vključitvi Slovenije v Evropsko unijo (EU) in s tem preprostejši pretok blaga, storitev in delovne sile v okviru EU sta povzročila še večji interes oseb iz tretjih držav za nastop na slovenskem trgu. Zato je potrebna večja pozornost gradbene inšpekcije pri nadzoru nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov in opravljanju storitev s področja graditve objektov tako pri pravnih kot pri fizičnih osebah iz držav članic EU in tretjih držav. V objekte se vgrajujejo gradbeni materiali in proizvodi, ki so bili dani na trg ali jim je bila omogočena dostopnost na trgu v skladu s predpisi, ki urejajo gradbene in druge proizvode, ki izpolnjujejo zahteve iz predpisov, ki urejajo tehnične zahteve za proizvode in ugotavljanje skladnosti, ter predpisov, ki urejajo splošno varnost proizvodov. Tako ZGO-1 kot GZ predvidevata ukrepanje gradbene inšpekcije, kadar se v objekt vgrajujejo neustrezni gradbeni proizvodi. V ta namen bo leta 2021 znova izvedena akcija glede ustreznosti vgrajenih gradbenih proizvodov. Tako kot v prejšnjih letih bomo pri tem sodelovali s tržno inšpekcijo. S tem želimo zagotoviti kakovost gradbenih proizvodov (28. člen GZ) in tako zagotavljati izpolnjevanje bistvenih in drugih zahtev za objekte (15. člen GZ).

Poleg nadzora nad izpolnjevanjem predpisanih pogojev in kakovostjo dela si bo gradbena inšpekcija leta 2021 prizadevala za čim učinkovitejše preprečevanje nastanka nedovoljenih gradenj oziroma nedovoljenih objektov in nadaljevala sistematični nadzor nad novogradnjami, in sicer ali je bilo za nameravano oziroma že začeto gradnjo pridobljeno gradbeno dovoljenje, da se prepreči gradnja brez gradbenih dovoljenj (3. člen ZGO-1, 4. člen GZ).

4. člen GZ določa, da je treba za novogradnjo, rekonstrukcijo in spremembo namembnosti objekta imeti pravnomočno gradbeno dovoljenje in začetek gradnje objekta prijaviti v skladu s 63. členom GZ. Ne glede na drugo alinejo prvega odstavka 4. člena GZ spremembe namembnosti objekta ni treba prijaviti. Gradnjo je treba izvajati skladno z gradbenim dovoljenjem. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zavezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP-A), ki se je začel uporabljati 28. aprila 2020, v 100.e členu določa, da lahko investitor ne glede na 4. člen GZ na lastno odgovornost začne gradnjo, rekonstrukcijo ali spremembo namembnosti objekta tudi po dokončnosti gradbenega dovoljenja in prijavi začetka gradnje, kadar je ta predpisana.

V zvezi s preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov bosta izvedeni koordinirani akciji nadzora. Prva koordinirana akcija bo izvedena v zadevah, v katerih IRSOP ni prejel pobude za ukrepanje, druga pa v zadevah, za katere je bila dana pobuda. Gradbeni inšpektorji bodo usmerjeni v odkrivanje nedovoljenih objektov predvsem na varovanih in drugih območjih, tako da bodo z rednimi in izrednimi pregledi območij, ki jih nadzirajo, preverjali, ali se gradnje objektov izvajajo na podlagi pravnomočnih/dokončnih gradbenih dovoljenj in popolne prijave začetka gradnje v skladu s 63. členom GZ. Kadar bo gradbeni inšpektor ugotovil, da je gradnja dovoljena, bo preverjal tudi skladnost objekta z izdanim gradbenim dovoljenjem. Gradbeni inšpektorji bodo opravljali tudi kontrolne preglede po terenu, tako po svoji presoji kakor tudi na podlagi prijav o domnevnih nedovoljenih delih, informacij iz medijev in podobno, predvsem z namenom čim hitrejšega odkrivanja nedovoljenih gradenj oziroma nedovoljenih objektov in drugih nepravilnosti po GZ. Menimo, da bomo s takim nadzorom učinkovito preprečevali nastanek nedovoljenih objektov in s tem delovali tudi preventivno.

GZ v 8. členu določa pristojnost občinskih inšpekcij. Inšpekcijski nadzor nad gradnjo, za katero po GZ ni predpisano gradbeno dovoljenje, v delu, ki se nanaša na skladnost s prostorskimi izvedbenimi akti in drugimi predpisi občine, v okviru izvirne pristojnosti občine opravljajo občinski inšpektorji, na katere območju se objekt izvaja ali na katerem je objekt zgrajen (drugi odstavek 8. člena GZ). GZ v 108. členu določa prehodno obdobje za začetek izvajanja nalog občinske inšpekcije. Če na dan začetka uporabe GZ občina nima občinske inšpekcije ali za namen inšpekcijskega nadzora ni ustanovljena skupna občinska uprava, opravljajo inšpekcijski nadzor iz drugega odstavka 8. člena GZ do ustanovitve občinske inšpekcije ali skupne občinske uprave gradbeni inšpektorji, vendar najdlje do 1. januarja 2020. S 1. januarjem 2020 je prehodno obdobje poteklo, tako da so občinske inšpekcije opravljale pristojni nadzor po GZ, gradbena inšpekcija pa bo že začete inšpekcijske zadeve pred 1. januarjem 2020 dokončala. Vse prijave, ki jih bomo prejeli in ki skladno z določbami GZ spadajo v pristojnost občinskih inšpekcij, bomo odstopili v obravnavo pristojnim občinskim inšpekcijam.

Gradbena inšpekcija bo leta 2021 prednostno izvajala nadzor predvsem nad nevarnimi objekti, pri katerih je to zaradi njihove nevarnosti pomembno tudi zaradi javnega interesa.

Gradbeni inšpektorji bodo o nedovoljeni gradnji stanovanj ali enostanovanjskih stavb, ki jih investitor trži, ali obstaja možnost, da jih bo trži, obvestili stanovanjsko inšpekcijo in ji poslali razpoložljive podatke zaradi uvedbe postopkov po Zakonu o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb.

Gradbena inšpekcija bo leta 2021 poleg zgoraj navedenih nalog izvedla tudi nadzor nad gradnjo, uporabo in izpolnjevanjem bistvene zahteve univerzalne graditve in rabe objektov. Pri stavbah, namenjenih javni rabi, je posebej močno izražen javni interes za izpolnjevanje bistvenih zahtev objekta pri gradnji in uporabi. Objekt v javni rabi je objekt, katerega raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem in se glede na način rabe deli na javne površine in nestanovanjske stavbe, namenjene javni rabi (2. člen ZGO-1). Objekt v javni rabi je v skladu s 26. točko prvega odstavka GZ objekt ali del objekta, katerega raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem: nestanovanjska stavba, kot so gostinska stavba (skupina 121 po CC-SI), poslovna in upravna stavba (skupina 122 po CC-SI), trgovska stavba in stavba za storitvene dejavnosti (skupina 123 po CC-SI), stavba za promet in stavba za izvajanje komunikacij (skupina 124 po CC-SI), stavba splošnega družbenega pomena (skupina 126 CC-SI), obredna stavba (razred 1272 po CC-SI) in druga nestanovanjska stavba, če je namenjena javni rabi, ter javna površina, kot so javna cesta, ulica, trg, tržnica, igrišče, parkirišče, pokopališče, park, zelenica, rekreacijska površina.

GZ za neskladno uporabo objekta določa, da je to uporaba objekta ali dela objekta brez uporabnega dovoljenja, v nasprotju z izdanim gradbenim dovoljenjem ali v nasprotju z uporabnim dovoljenjem. Za začetek uporabe objekta, za katerega je predpisana pridobitev gradbenega dovoljenja, je treba imeti uporabno dovoljenje, razen za nezahtevni objekt. Objekte je treba uporabljati v skladu z uporabnim in gradbenim dovoljenjem. Cilj bo preprečitev uporabe tistih objektov, ki nimajo uporabnega dovoljenja oziroma pravnomočnega novega gradbenega dovoljenja (6. člen GZ).

Objekti morajo izpolnjevati bistvene zahteve glede na namen, vrsto, velikost, zmogljivost, predvidene vplive ter druge značilnosti objekta in druge zahteve. Bistvene zahteve so gradbenotehnične lastnosti, ki jih morajo izpolnjevati objekti za zagotavljanje njihove varne in učinkovite uporabe. Gradbena inšpekcija bo leta 2021 izvajala tudi nadzor nad izpolnjevanjem predpisanih bistvenih zahtev za objekte, ki spadajo v pristojnost gradbene inšpekcije. Nadzor bo izvajala predvsem pri stanovanjskih objektih, javnih objektih in poslovnih stavbah, pri tistih objektih, ki imajo vplive na okolje, pri objektih, ki so zahtevni objekti po predpisih o graditvi objektov, ter nad rekonstrukcijami starih objektov, predvsem v mestnih jedrih in na drugih gosto naseljenih območjih. Cilj bo tudi zagotovitev izpolnjevanja bistvenih zahtev za objekte (9. člen ZGO-1, 15. člen GZ) in bistvenih lastnosti objektov (13. člen ZGO-1) ter drugih zahtev

za objekte (15. in 24. člen GZ). Po 1. juniju 2018, ko se je začel uporabljati GZ, se za nadzor nad izpolnjevanjem bistvenih zahtev in nad izpolnjevanjem pogojev, določenih v gradbenem in uporabnem dovoljenju, predvideva pristojnost različnih inšpektorjev, in sicer glede na delovno področje, v katero te bistvene zahteve in pogoji spadajo, razen če drug zakon ne določa drugače. Gre torej za primere, ko predpisane bistvene zahteve ali določeni pogoji v gradbenem ali uporabnem dovoljenju spadajo v pristojnost oziroma na delovno področje drugega ministrstva, ne ministrstva, pristojnega za graditev. V teh primerih v skladu s pristojnostjo, ki jo vzpostavlja GZ, nadzor nad njimi prevzame inšpekcija, ki deluje na tem delovnem področju.

Izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb po drugi osebi bo gradbena inšpekcija opravljala v skladu s prednostnimi nalogami dela gradbene inšpekcije pri izvršilnih postopkih in vrstnim redom pri izvršbah. Gradbena inšpekcija bo izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb po drugi osebi opravljala glede na razpoložljiva finančna sredstva in ob upoštevanju odlogov izvršbe po 156.a členu ZGO-1 in 293. členu ZUP ter odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-64/2014-20 z dne 12. oktobra 2017. V skladu s prednostnimi nalogami dela gradbene inšpekcije pri izvršilnih postopkih in vrstnim redom pri izvršbah se bo izvršba opravila glede na vrstni red. V metodologiji so pri upravnih izvršbah navedeni določeni parametri za točkovanje objektov, pri katerih so upoštevani javni interes, zdravje in varnost ljudi. Z izvajanjem izvršb se bo sledilo cilju zmanjševanja števila nelegalnih gradenj oziroma nelegalnih objektov in drugih nezakonitosti, poleg tega se bo preprečevalo nastajanje novih nelegalnih gradenj oziroma nelegalnih objektov in drugih nezakonitosti.

Izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb po drugi osebi bo gradbena inšpekcija opravljala skladno s prednostnimi nalogami dela gradbene inšpekcije pri izvršilnih postopkih in vrstnim redom pri izvršbah glede na razpoložljiva finančna sredstva za leto 2021.

ZUP v drugem odstavku 297. člena določa, da lahko organ, ki opravlja izvršbo, naloži zavezancu s sklepom, naj založi znesek, ki je potreben za kritje izvršilnih stroškov, proti poznejšemu obračunu. V letu 2021 bo v povezavi z vodenjem izvršilnih postopkov gradbena inšpekcija izdajala sklepe o založitvi sredstev po vrstnem redu z osnovnega seznama izvršilnih postopkov, ki še nimajo izdanega sklepa o založitvi sredstev, razen nevarnih gradenj.

V letu 2021 bo gradbena inšpekcija tudi nadaljevala postopke s seznama za izdajo sklepov za založitev sredstev iz preteklih let, v katerih sklep o založitvi sredstev še ni bil izdan.

Opravljale pa se bodo tudi izvršbe, za katere so že založena sredstva po sklepih o založitvi sredstev iz preteklih let.

Leta 2021 bomo redno izrekli denarne kazni za prisilitev k spoštovanju in izvrševanju inšpekcijskih ukrepov (na primer prepoved uporabe, prepoved nadaljevanja del ipd.), da bi zagotovili upoštevanje in izvrševanje inšpekcijskih ukrepov. Izvajali bomo tudi nadzor nad priključevanjem nedovoljenih gradenj na gospodarsko javno infrastrukturo, saj zakon določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu infrastrukture, da izvrši odklop. Če je nedovoljena gradnja priključena prek legalne gradnje, naloži odklop tudi te. Z odklopi oziroma preprečevanjem priklopov nedovoljenih objektov se bo učinkovito zmanjševalo število nedovoljenih gradenj oziroma nedovoljenih objektov. Po 1. juniju 2018, ko se je začel uporabljati GZ, se bodo ukrepi posebnih prepovedi izrekli tudi pri neskladni uporabi objektov.

Na nedovoljenih gradnjah bomo označevali izrečene inšpekcijske ukrepe in prepovedi, kot to predvideva ZGO-1 oziroma GZ (postopki, začeti pred začetkom uporabe GZ na podlagi ZGO-1, se končajo po določbah ZGO-1). ZGO-1 vsebuje precej ožje določbe glede označitve inšpekcijskega ukrepa, in sicer

omogoča, da gradbeni inšpektor na nedovoljeni gradnji pod inšpekcijskim ukrepom ustrezno označi prepoved nadaljevanja gradnje oziroma uporabe in priključevanja na gospodarsko javno infrastrukturo ter postavi ustrezne znake za pečatenje ter merilne in druge kontrolne naprave in opremo, s katerimi je mogoče ugotavljati kršitev prepovedi, izrečenih z inšpekcijsko odločbo. Z določbo GZ, ki se je začela uporabljati 1. junija 2018, pa se inšpekcijski ukrep na nepremičnini ne označi samo, kadar je treba označiti prepoved nadaljevanja gradnje, temveč se označi vedno, kadar je bila izrečena prepoved uporabe in vgrajevanja gradbenih proizvodov, odrejena odprava nepravilnosti, ustavitev izvajanja gradnje ali odstranitev objekta (izjema so le gradnje, za katere ni predpisano gradbeno dovoljenje, in nezahtevni objekti). V skladu z GZ bomo po vročitvi inšpekcijske odločbe, s katero sta prepovedani uporaba in vgradnja gradbenih proizvodov ter odrejani odprava nepravilnosti in ustavitev izvajanja gradnje ali odstranitev objekta, gradbišče oziroma objekt označili s tablo ne glede na to, ali je inšpekcijski zavezanec oziroma lastnik navzoč, razen kadar gre za gradnjo, za katero ni predpisano gradbeno dovoljenje, in pri nezahtevnih objektih. S tem ukrepom bomo odvrčali od nadaljevanja gradnje, seznanili vse deležnike z izrečenim inšpekcijskim ukrepom in odvrčali od njihovega sodelovanja v procesu gradnje, hkrati pa tudi seznanjali morebitne dejanske ali potencialne uporabnike objekta z izrečenimi inšpekcijskimi ukrepi. Še posebej pomembni so ti ukrepi pri nevarnem objektu, pri katerem je ugotovljena neposredna nevarnost objekta za zdravje in življenje ljudi ter premoženje večje vrednosti.

Z dnem začetka veljavnosti Zakona o rudarstvu (ZRud-1, Uradni list RS, št. 61/10, 62/10 popr., 76/10, 57/12, 111/13, 14/14) so prenehali veljati določbe in deli ZGO-1, ki so obravnavali nelegalne kope. Nadzorstvo nad nezakonitim izvajanjem rudarskih del na stavbnih zemljiščih od 1. januarja 2011 po ZRud-1 izvajajo gradbeni inšpektorji, vendar so bili ukrepi gradbenega inšpektorja v primeru nelegalnega kopa iz ZGO-1 s sprejetjem ZRud-1 črtani. S spremembo ZRud-1 (Uradni list RS, št. 111/13), ki je začel veljati 28. decembra 2013, so določeni tudi ukrepi posameznih inšpektorjev (tudi gradbenih) v primeru nezakonitega izvajanja rudarskih del. V skladu z ZRud-1 tako inšpekcijski nadzor opravljajo gradbeni inšpektorji, in sicer z vidika nezakonitega izvajanja rudarskih del na stavbnih zemljiščih in nadzor nad gradnjo dodatne rudarske infrastrukture izven rudniških prostorov v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov. Nezakonita rudarska dela so raziskovanje mineralnih surovin brez dovoljenja za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin brez koncesije za izkoriščanje. Nelegalni kop pomeni, da se na določenem območju izvaja ali je bilo izvedeno nezakonito rudarsko delo. Mineralne surovine so rudno bogastvo, ki je kot naravni vir v lasti Republike Slovenije. Gradbena inšpekcija bo pobude, ki jih bo leta 2021 prejela v zvezi z nelegalnimi kopi, obravnavala v skladu s prednostnimi nalogami dela.

Vlada Republike Slovenije je 6. februarja 2014 na podlagi petega odstavka 20. člena, šestega odstavka 70. člena in prvega odstavka 115. člena Zakona o varstvu okolja sprejela Uredbo o odlagališčih odpadkov, ki je začela veljati 22. februarja 2014. Ta uredba v tretjem odstavku 53. člena določa, da ministrstvo odloči o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja iz prvega odstavka 53. člena te uredbe, če iz poročila inšpektorata, pristojnega za graditev, izhaja, da so izpolnjene gradbene zahteve v zvezi z zaprtjem odlagališča, in iz poročila inšpektorata izhaja, da so izpolnjene vse zahteve v zvezi z zapiranjem odlagališča v skladu s to uredbo. Ker bi lahko pri prijavi (vlogah) in zadevah, povezanih s 53. členom Uredbe o odlagališčih odpadkov, prišlo do onesnaženja okolja večjega obsega, saj gre tudi za večje posege v prostor, ki bi lahko vplivali na okolje in zdravje ljudi, bo gradbena inšpekcija vse zadeve, ki jih bo leta 2021 prejela na podlagi poizvedb Agencije RS za okolje v zvezi z odločanjem o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja iz prvega odstavka 53. člena Uredbe o odlagališčih odpadkov, obravnavala prednostno.

Zakon o zaščitnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (ZZUOOP) je inšpekcijski nadzor in prekrškovno ukrepanje nad izvajanjem ukrepov iz Zakona o nalezljivih boleznih (ZNB) v okviru delovnega področja posamezne inšpekcije prenesel tudi na IRSOP. Gradbeni inšpektorji bodo v času

veljave interventnih ukrepov za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 pri opravljanju rednega dela vodili tudi upravne in prekrškovne postopke v povezavi z nadzorom glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19.

Hkrati poudarjamo, da je ta načrt dela gradbene inšpekcije v letu 2021 sestavljen na podlagi in ob upoštevanju zahtev veljavnih predpisov, ki določajo pristojnosti gradbene inšpekcije, potrjenih strateških usmeritev in prednostnih nalog gradbene inšpekcije za leto 2021, uvajanja nove prostorske in gradbene zakonodaje, predvidene kadrovske zasedbe v letu 2021, izvajanja nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19 in razpoložljivih finančnih sredstev za gradbeno inšpekcijo.

3.1.3 KOORDINIRANE AKCIJE

– **Nadzor nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov v zadevah, kjer ni podane pobude (G1):**

Akcija bo usmerjena v nadzor nad gradnjo objektov, kjer ni podane pobude, predvsem v varovanih območjih pa tudi na drugih območjih. Gradbeni inšpektorji bodo z rednimi pregledi območij, ki jih nadzirajo, preverjali, ali je bilo za gradnjo oziroma objekt pridobljeno gradbeno dovoljenje. Če gradbeni inšpektor ugotovi, da je gradnja dovoljena, bo preverjal tudi skladnost objekta z izdanim gradbenim dovoljenjem.

Predvideno skupno število nadzorov je 100.

– **Nadzor nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov v zadevah, kjer je podana pobuda (G1):**

Akcija bo usmerjena v nadzor nad gradnjo objektov, kjer je podana pobuda, predvsem v varovanih območjih pa tudi na drugih območjih. Gradbeni inšpektorji bodo z izrednimi pregledi območij, ki jih nadzirajo, preverjali, ali je bilo za gradnjo oziroma objekt pridobljeno gradbeno dovoljenje. Če gradbeni inšpektor ugotovi, da je gradnja dovoljena, bo preverjal tudi skladnost objekta z izdanim gradbenim dovoljenjem.

Predvideno skupno število nadzorov je 310.

– **Nadzor nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov (G2):**

Opravljen bo kontrola vgrajevanja konkretnih gradbenih proizvodov v objekt, kontrolirali bomo predvsem opremljenost teh proizvodov z dokazili o ustreznosti. V letu 2021 bomo izvedli nadzor nad naslednjimi gradbenimi proizvodi: leseni konstruktivni elementi, betonska sidra, agregati, bitumenske zmesi.

Predvideno skupno število nadzorov je 60.

– **Nadzor nad prijavo začetka gradnje (G2):**

Z Gradbenim zakonom je določena nova pristojnost inšpekcijskega ukrepanja v zvezi s prijavo začetka gradnje in izpolnjevanjem bistvenih zahtev, zato bo akcija usmerjena v nadzor, ali se gradnja, za katero je predpisana prijava začetka gradnje, izvaja na podlagi popolne prijave, predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje in z imenovanjem nadzornika.

Predvideno skupno število nadzorov je 190.

– **Nadzor nad delom udeležencev pri graditvi objektov (G2):**

Preverjalo se bo, ali udeleženci pri graditvi objektov izpolnjujejo z zakonom določene pogoje za opravljanje svojega dela (investitor, izvajalec, nadzornik ...). V sklopu akcije pa bo opravljen tudi nadzor nad označitvijo in zaščito gradbišč na podlagi določb Gradbenega zakona in podzakonskih predpisov, izdanih na njegovi podlagi, med katere spada tudi Pravilnik o gradbiščih.

Predvideno skupno število nadzorov je 110.

– **Nadzor nad gradnjo, uporabo in izpolnjevanjem bistvene zahteve univerzalne graditve in rabe objektov (G3):**

Akcija bo usmerjena v nadzor nad objekti v uporabi. Cilj akcije je preprečitev uporabe objektov brez uporabnih dovoljenj; zagotavljanje izpolnjevanja bistvenih zahtev objektov; ugotovitev, ali objekti zagotavljajo dostopnost grajenega okolja; ugotovitev, ali se objekti gradijo in rekonstruirajo tako, da zagotavljajo dostopnost grajenega okolja; ugotovitev, ali se objekti vzdržujejo tako, da zagotavljajo dostopnost grajenega okolja; odprava obstoječih grajenih ovir; preprečitev nastanka novih grajenih ovir. Gradbena inšpekcija bo v okviru inšpekcijskega nadzorstva preverila zlasti, ali so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po zakonu; ali se objekt uporablja na podlagi uporabnega dovoljenja oziroma ali gre za objekt, za katerega se po samem zakonu šteje, da ima uporabno dovoljenje. Preverjalo se bo tudi, ali je zagotovljen neoviran dostop, vstop in uporaba objektov v javni rabi (Pravilnik o univerzalni graditvi in uporabi objektov).

Predvideno skupno število nadzorov je 60.

3.1.4 KOLIČINSKA OPREDELITEV NAČRTA NADZORA

Načrt dela neposrednega nadzora je pripravljen na podlagi šestih temeljnih meril:

- skupnega števila rednih in izrednih pregledov v letu 2020;
- predvidene kadrovske zasedbe v letu 2021;
- zmanjševanja zaostankov tekočih zadev;
- višine namenjenih sredstev za izvršilne postopke po drugi osebi;
- uvajanja nove prostorske in gradbene zakonodaje;
- izvajanje nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19.

Predvideno število inšpekcijskih pregledov v primerjavi s preteklim letom je nespremenjeno.

Nadzora nad posameznimi vrstami objektov številčno ne določimo, opravljen bo glede na intenziteto gradenj v prostoru in glede na določene prednostne naloge pri nadzoru.

Za nadzor na področju graditve objektov je leta 2021 predvidenih 6.500 inšpekcijskih pregledov, od katerih bo vsaj 830 rednih inšpekcijskih pregledov.

Izvajanje nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19: Vodenje upravnih in prekrškovnih postopkov v zvezi z nadzorom glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19 predstavlja redno obvezno delo.

Načrtovano število rednih pregledov po posameznih temeljnih nalogah v letu 2021 je razvidno iz spodnje preglednice.

Vrsta pregleda	Načrtovano število rednih pregledov	G1	G2	G3
REDNI	830**	410*	360	60
PREGLEDI				

V letu 2021 bo izvedena koordinirana akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov v zadevah, kjer je podana prijava oziroma pobuda. Inšpekcijski pregledi bodo zaradi pravilne obdelave podatkov pri akcijah izjemoma v sklopu te akcije evidentirani kot izredni pregledi in se bodo šteli za izpolnitev načrtovanih rednih pregledov temeljne naloge G1 (410).

* V kvoto 410 rednih pregledov G1 v letu 2021 se štejejo pregledi, izvedeni v okviru akcij inšpekcije (G1), in sicer v zvezi z akcijo nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov 2021 v zadevah, kjer je podana prijava oziroma pobuda, ter v zvezi z akcijo nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov 2021, kjer ni podane pobude.

** Zaradi zmanjševanja zaostankov pri reševanju prijav bomo v letu 2021 obseg opravljenih rednih pregledov zmanjšali. V letu 2021 bo tako obseg rednih nadzorov predstavljal 12,8 % obsega načrtovanih inšpekcijskih pregledov. S povečanjem izrednih inšpekcijskih pregledov, ki jih bo 87,2 %, pa bomo sledili cilju zmanjševanja zaostankov pri obravnavi pobud.

3.1.5 DRUGO DELO

Velik obseg dela gradbene inšpekcije predstavlja tudi obveščanje pobudnikov oziroma raznih vlagateljev vlog na njihove zahteve za odgovore in pojasnila po Uredbi o upravnem poslovanju in Zakonu o inšpekcijskem nadzoru. Gradbena inšpekcija vsako leto prejme tudi veliko zahtev za odgovore in pojasnila, ki jih podajo državni organi (Ministrstvo za okolje in prostor, Varuh človekovih pravic, upravna inšpekcija in drugi organi ter razne civilne pobude). Gradbena inšpekcija si bo prizadevala, da vsem državnim ustanovam in drugim osebam odgovarja v predpisanem roku, ob tem bo glede na čedalje večji obseg dela in neobvladljivo število prejetih vlog na te skušala odgovoriti v skladu z Uredbo o upravnem poslovanju. Preventivno vlogo pri delovanju gradbene inšpekcije predstavlja tudi obveščanje javnosti, kot to določa Zakon o inšpekcijskem nadzoru.

Glede na v preteklosti ugotovljene potrebe po skupnih akcijah bo gradbena inšpekcija leta 2021 z delovno inšpekcijo ponovno opravila skupni nadzor gradbišč. V koordinirani akciji nadzorov nad večjimi gradbišči je predviden pregled desetih večjih gradbišč. Akcija bi potekala od marca do septembra 2021.

Gradbena inšpekcija bo tudi sodelovala z drugimi inšpektorati pri koordiniranih akcijah, ki jih bosta organizirala Inšpekcijski svet in regijska koordinacija posameznih območnih enot.

Ob predlogih za spremembo predpisov, ki se nanašajo na delo gradbene inšpekcije, bo gradbena inšpekcija tudi leta 2021 aktivno sodelovala z dajanjem pripomb. Obveščali bomo javnost in posamezne osebe o inšpekcijskih ukrepih in delu inšpekcije.

3.2 GEODETSKA INŠPEKCIJA

Delo geodetske inšpekcije opravlja ena geodetska inšpektorica, ki ima pooblastilo za nadzor na območju celotne Slovenije.

3.2.1 PRISTOJNOSTI NADZORA IN DELOVNA PODROČJA

Pristojnosti geodetske inšpekcije so določene v zakonih, in sicer v Zakonu o evidentiranju nepremičnin (ZEN), Zakonu o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID), Zakonu o množičnem vrednotenju nepremičnin (ZMVN-1), Zakonu o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb (ZDOIONUS) ter v podzakonskih aktih.

Temeljna naloga geodetskega inšpektorja je nadzor nad izpolnjevanjem zakonsko določenih pogojev za opravljanje dejavnosti na področju poklicnih nalog pooblaščenih inženirjev geodezije v skladu z zakonom, in sicer za pooblaščen inženirje geodetske stroke in gospodarske subjekte, ki opravljajo geodetske storitve. Predpisani pogoji za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti so:

- gospodarski subjekt mora imeti v Poslovnem registru Slovenije vpisano geodetsko inženirsko dejavnost 71.121 (Geofizikalne meritve, kartiranje);
- za polni delovni čas ali za krajši delovni čas v posebnih primerih v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, mora gospodarski subjekt imeti zaposlenega vsaj enega pooblaščenega inženirja geodezije; ali če imajo najmanj polovico deležev v družbi družbeniki, ki so pooblaščen inženirji geodezije ali gospodarski subjekt, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti iz tega zakona in je eden od pooblaščenih inženirjev geodezije hkrati poslovodni organ; ali če je fizična oseba, ki samostojno opravlja geodetsko inženirsko dejavnost za polni delovni čas ali za krajši delovni čas v posebnih primerih v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, sama pooblaščen inženir geodezije;
- da ima gospodarski subjekt zagotovljeno zavarovanje pred odgovornostjo za škodo v skladu s tem zakonom in
- da ni v stečajnem postopku.

Poklicne naloge pooblaščenega inženirja s področja geodezije se nanašajo na strokovno področje izvajanja geodetske dejavnosti, ki zajema izvajanje geodetskih nalog v skladu s predpisi, ki urejajo evidentiranje nepremičnin, geodetsko izmero in naloge v skladu s predpisi o državnem geodetskem referenčnem sistemu, geodetske meritve, povezane s projektiranjem, gradnjo in uporabo objektov, zakoličenje objektov, izdelavo geodetskih načrtov, kontrolnih opazovanj in izdelavo deformacijskih analiz, transformacije podatkov med različnimi državnimi koordinatnimi sistemi ter kartiranje, obdelavo, analizo in interpretacijo prostorskih podatkov.

3.2.2 IZHODIŠČA IN CILJI

V letu 2021 so cilji delovanja geodetske inšpekcije zlasti:

- zagotavljanje večje pravne varnosti lastnikov nepremičnin, večje varnosti vlaganj v nepremičnine ter investicij, povezanih z nepremičninami in nepremičninskim trgom;
- zagotavljanje izpolnjevanja pogojev gospodarskih subjektov in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti;
- zagotavljanje izpolnjevanja pogojev pooblaščenih inženirjev geodetske stroke;
- splošni nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetske inženirske dejavnosti in izvajanjem geodetskih storitev;
- zagotavljanje izvajanja kazenskih določb Zakona o evidentiranju nepremičnin v primeru neizpolnjevanja obveznosti evidentiranja nepremičnin;

- zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb;
- izvajanje nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19.

Redno bomo opravljali kontrolne preglede s področja geodetske inšpekcije s ciljem splošnega nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetske inženirske dejavnosti in geodetskih storitev.

Temeljni cilji dela geodetske inšpekcije so opredeljeni v okviru treh temeljnih nalog, in sicer:

Geo1 – nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti za gospodarske subjekte s področja geodezije in za pooblaščen inženirje geodezije,

Geo2 – nadzor nad evidentiranjem nepremičnin,

Geo3 – zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb,

Geo4 – COVID-19.

Šifranti temeljnih nalog so povezani s področno zakonodajo, ki jo inšpekcija pokriva. Spodnja preglednica prikazuje uporabo šifrantov temeljnih nalog pri posamezni temeljni nalogi na ravni zadev in ključnih dokumentov za geodetsko inšpekcijo.

GEODETSKA INŠPEKCIJA		Šifrant temeljne naloge, ki opredeljuje temeljno nalogo
Nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti za gospodarske subjekte in za pooblaščen inženirje geodezije	Ukrepi po ZAID (Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti)	Geo1 – geodeti
Nadzor nad evidentiranjem nepremičnin	Ukrepi po ZEN in ZMVN-1 (Zakon o evidentiranju nepremičnin, Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin)	Geo2 – evidence nepremičnin
Zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb	Ukrepi po ZDOIONUS (Zakon o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb)	Geo3 – označevanje
COVID-19	Izvajanje nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19	Geo4 – OVID-19

Šifranti temeljnih nalog, ki so opredeljeni na ravni zadev in ključnih dokumentov ter opredeljujejo temeljne naloge, temeljijo na naslednjih vrstah zadev in pripadajočih ključnih dokumentih:

- upravno-geodetska zadeva,
- prekrškovna zadeva,
- akcija.

Vsa dejanja in postopki geodetske inšpekcije so namenjeni doseganju teh temeljnih ciljev, s tem namenom inšpektor tudi dosledno vodi inšpekcijske in prekrškovne postopke.

3.2.3 KOORDINIRANE AKCIJE

Leta 2021 bosta opravljeni dve akciji geodetske inšpekcije z namenom ugotavljanja in preprečevanja večjega obsega kršitev in zaščite javnega interesa, in sicer za:

- doseganje cilja večje pravne varnosti lastnikov nepremičnin, večje varnosti vlaganj v nepremičnine in investicij, povezanih z nepremičninami in nepremičninskim trgom, pravično obdavčenje nepremičnin,
- zagotavljanje izpolnjevanja pogojev gospodarskih subjektov in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti.

V nadaljevanju je kratek opis posamezne akcije.

– **USMERJENA AKCIJA GEODETSKE INŠPEKCIJE V ZVEZI Z EVIDENTIRANJEM NEPREMIČNIN:**

Naši cilji so večja pravna varnost lastnikov nepremičnin, večja varnost vlaganj v nepremičnine in investicij, povezanih z nepremičninami in nepremičninskim trgom.

Navedene cilje je mogoče doseči z vzpostavitvijo natančnih evidenc, ki izkazujejo realno stanje v prostoru (zemljiški kataster, kataster stavb, register nepremičnin) in ki jih vodi Geodetska uprava Republike Slovenije (GURS). V ta namen bomo obravnavali predlagane in ugotovljene prekrške v zvezi z evidentiranjem stavb ali delov stavb v kataster stavb oziroma register nepremičnin.

Obravnavani bodo predlagani in ugotovljeni prekrški v zvezi z evidentiranjem stavb ali delov stavb v kataster stavb oziroma register nepremičnin.

Predvideno število prekrškovnih postopkov je 70.

– **USMERJENA AKCIJA GEODETSKE INŠPEKCIJE NAD GEODETSKIMI PODJETJI**

Cilj akcije je zagotavljanje izpolnjevanja zakonskih pogojev za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti za gospodarske subjekte in pooblaščen inženirje geodetske stroke.

Po ZAID geodetski inšpektor nadzoruje zagotavljanje izpolnjevanja pogojev pooblaščenih inženirjev geodetske stroke in gospodarskih subjektov, ki opravljajo geodetske storitve. Zato bo geodetska inšpekcija leta 2021 izvedla nadzor nad 20 naključno izbranimi gospodarskimi subjekti, ki opravljajo geodetsko inženirsko dejavnost, ter preverila, ali gospodarski subjekti in v njih zaposleni posamezniki izpolnjujejo pogoje za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti. Dodatno bo uvedla inšpekcijski nadzor nad vsemi izvajalci geodetskih storitev, zoper katere bo podana prijava.

3.2.4 KOLIČINSKA OPREDELITEV NAČRTA NADZORA

Načrt dela neposrednega nadzora je pripravljen na podlagi skupnega števila rednih in kontrolnih pregledov, pregledov na podlagi prijav in uvedenih prekrškovnih postopkov v letu 2020 ter kadrovske zasedbe geodetske inšpekcije.

Za doseganje cilja splošnega nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti ter nad izvajanjem geodetske dejavnosti in geodetskih storitev bo geodetska inšpekcija leta 2021 izvedla 90* inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov.

* V informacijskem sistemu INSPIS se štejejo vsi inšpekcijski pregledi (vsi zapisniki brez zapisnika prijave) in vsa obvestila o prekršku z zahtevo za izjavo; izhodni in lastni dokumenti, v zadevah upravna – geodetska, prekrškovna in akcija.

Izvajanje nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19: Vodenje upravnih in prekrškovnih postopkov v zvezi z nadzorom glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19 predstavlja redno obvezno delo.

Pri oblikovanju načrta nadzora smo upoštevali:

- prejete predloge za uvedbo prekrškovnih postopkov, ki jih je leta 2020 poslal GURS;
- kadrovsko zasedbo geodetske inšpekcije;
- pričakovan povečan obseg prijav zaradi nepopolnih in nepravilnih podatkov o lastniku, uporabniku, najemniku in upravljavcu nepremičnine, podatkov o legi in obliki, površini, dejanski rabi ter drugih podatkov o nepremičninah, ki se zagotavljajo z vprašalnikom registra nepremičnin;
- izvajanje nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19.

Količinska opredelitev načrta nadzora po temeljnih nalogah:

GEODETSKA INŠPEKCIJA: predvideni inšpekcijski pregledi oziroma prekrškovni postopki po temeljnih nalogah	
Nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske inženirske dejavnosti za gospodarske subjekte in pooblaščen inženirje geodezije	20 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov
Nadzor nad evidentiranjem nepremičnin	70 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov
Zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb	Števila pregledov ni mogoče načrtovati – obravnavane bodo vse prejete pobude.

3.3 STANOVANJSKA INŠPEKCIJA

Delo na stanovanjski inšpekciji opravlja šest stanovanjskih inšpektorjev, ki imajo pooblastilo za vodenje inšpekcijskih postopkov za območje Slovenije.

3.3.1 PRISTOJNOSTI NADZORA IN DELOVNA PODROČJA

Pristojnosti stanovanjske inšpekcije so določene v zakonih (Stanovanjski zakon – v nadaljnjem besedilu: SZ-1, Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb – v nadaljnjem besedilu: ZVKSES) in podzakonskih aktih.

V SZ-1 določene pristojnosti stanovanjski inšpekciji nalagajo, da skrbi za uresničevanje javnega interesa na stanovanjskem področju, kar pomeni zagotavljanje takšnega stanja v večstanovanjskih stavbah, da je omogočena njihova normalna raba in so zagotovljeni pogoji za njihovo učinkovito upravljanje.

V ta namen se bodo izvajali ukrepi zoper etažne lastnike, da se zagotovi vzdrževanje skupnih delov v skladu s standardi za vzdrževanje stanovanjskih stavb, in določanje začasnega upravnika tam, kjer je

ta obvezen. Izvajali se bodo tudi ukrepi zoper posameznega etažnega lastnika, da se zagotovi vzdrževanje stanovanja tako, da se prepreči škoda, ki nastaja drugim stanovanjem ali skupnim delom, ali da se najemniku omogoči normalna uporaba stanovanja, kakor tudi prepovedi opravljanja dejavnosti v stanovanjih in prepovedi izvajanja posegov v skupne dele z vgradnjo naprav, če zanje niso izpolnjeni pogoji, določeni v zadevnem zakonu.

Po 153.a členu SZ-1 nadzor nad neprofitnimi stanovanjskimi organizacijami izvaja stanovanjska inšpekcija. Poslovanje neprofitnih organizacij je urejeno v 151. do 153. členu Stanovanjskega zakona in Pravilniku o posebnih pogojih delovanja neprofitnih stanovanjskih organizacij. Stanovanjska inšpekcija bo opravila nadzor v zvezi z vsemi pobudami, ki jih bo prejela glede poslovanja neprofitnih stanovanjskih organizacij z vidika izvajanja stanovanjskih predpisov, koordiniranih nadzorov pa glede na to, da so bile leta 2016 pregledane vse neprofitne stanovanjske organizacije, leta 2021 ne načrtujemo.

Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES; Uradni list RS, št. 18/04) je začel veljati 1. avgusta 2004. Namen zakona je zavarovanje kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pred tveganji investitorjeve finančne nesposobnosti, ko ta še pred končanjem gradnje to začne prodajati, pri čemer se kupci zavežejo del kupnine plačati še pred izročitvijo predmeta prodaje. Inšpekcijski nadzor je usmerjen v ugotavljanje, ali prodajalci pri prodaji stanovanjskih stavb in stanovanj potrošnikom ravnaajo v skladu z določbami o prodaji, ki so urejene v drugem poglavju navedenega zakona. Če prodajalec sklepa prodajne pogodbe oziroma oglašuje prodajo v nasprotju z določbami navedenega zakona, mu bo stanovanjski inšpektor glede na način kršitve prepovedal sklepanje prodajnih pogodb ali oglaševanje oziroma odredil ukrepe, ki jih mora opraviti za odpravo kršitev. Leta 2021 načrtujemo ponovno izvedbo koordinirano usmerjene akcije na podlagi ZVKSES, saj se je akcija v preteklih letih izkazala kot uspešna.

3.3.2 IZHODIŠČA IN CILJI

Zastavljeni cilji na področju dela stanovanjske inšpekcije v letu 2021 so zlasti:

- zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov v večstanovanjskih stavbah;
- zagotavljanje popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb;
- prepoved opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanje posegov v skupne dele z vgradnjo naprav, če zanje niso izpolnjeni vsi pogoji;
- nadzor upravnikov;
- kontrola poslovanja prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje (novogradenj – prva prodaja) posameznim kupcem;
- nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij;
- nadzor etažnih lastnikov in najemnikov;
- najemna stanovanja;
- izvajanje nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19.

Stanovanjski inšpektor je prekrškovni organ, ki vodi prekrškovni postopek v skladu z Zakonom o prekrških. Tudi v tem letu bomo posebno pozornost namenili kršitvam SZ-1 in ZVKSES, ki so opredeljene kot prekršek, in izrekli zakonsko določene sankcije.

Stanovanjska inšpekcija pri svojem delu zaznava več pobud za ukrepanje, ki se nanašajo na opuščanje vzdrževanja skupnih delov (kar se kaže na stavbi, na primer zamakanje na skupnih delih, krušenje ometa, slabo stanje dimniških obrob), opuščanje vzdrževanja v posameznih delih (kar se kaže predvsem kot zamakanje pri individualnih inštalacijah, na primer nevzdrževani talni sifoni v kopalnici, zamašeni ali

poškodovani odtoki padavinske vode), nestrokovne oziroma samovoljne posege posameznih lastnikov na skupne dele brez ustreznih soglasij (na primer nameščanje individualnih naprav, poškodovanje zračnikov ali skupnih instalacij) ter na pritožbe nad delom upravnika (na primer v zvezi s primopredajo dokumentacije ob zamenjavi upravnika, neupravičeno uporabo sredstev rezervnega sklada, onemogočanjem vpogleda v dokumentacijo, neplačevanjem stroškov obratovanja dobaviteljem). Velik delež pobud za ukrepanje se nanaša na zadeve, ki niso v pristojnosti stanovanjske inšpekcije (na primer reklamacije ob primopredaji kupljenega stanovanja po ZVKSES ali kršitve hišnega reda) in izhajajo iz nepoznavanja predpisov s strani etažnih lastnikov ali upravnikov in pomenijo nerealna pričakovanja glede možnosti ukrepanja inšpekcije.

Kot v preteklih letih znova ugotavljamo, da možnosti za povečano učinkovitost dela stanovanjske inšpekcije vidimo predvsem v spremembi in dopolnitvi Stanovanjskega zakona, ki bi jasneje določal in urejal pristojnost in ukrepanje. Zato prav v spremembi zakonodaje na tem področju vidimo velike možnosti za učinkovitejše delo. Na stanovanjskem področju trenutno poteka sprememba zakonodaje, pri kateri bomo tudi leta 2021 dejavno sodelovali s pripombami.

Stanovanjski inšpektorji se že vrsto let srečujejo s problematiko v zvezi s čedalje številnejšimi vlogami, na katere je treba odgovarjati, čeprav že njihova vsebina kaže, da ni podlage za vodenje inšpekcijskega postopka. Posledično nezadovoljstvo prijaviteljev oziroma pobudnikov zaradi neuvedenih postopkov za stanovanjsko inšpekcijo pomeni dodatno pojasnjevanje pristojnosti inšpekcije in razlogov, zakaj se postopki niso uvedli, kar onemogoča učinkovito izvajanje inšpekcijskega nadzora. V zvezi s tem so na spletni strani objavljeni tipični odgovori na stanovanjskem področju:

<https://www.gov.si/teme/stanovanjska-politika/>

<https://www.gov.si/teme/upravljanje-v-vecstanovanjskih-stavbah/>

Stanovanjska inšpekcija s ciljem preventivnega ukrepanja odgovarja na vsa pisna vprašanja posameznikov, podjetij in institucij, prek medijev obvešča zainteresirano javnost o ugotovljenih nepravilnostih in posledicah kršitev zakona ter na druge načine deluje za ozaveščanje javnosti. Za vsako prispelo pobudo mora stanovanjska inšpekcija proučiti, ali obstajajo okoliščine za uvedbo postopka ali ne, ter na prispelo dopise v skladu s 17. členom Uredbe o upravnem poslovanju tudi odgovoriti, kar zavzema velik del razpoložljivega časa za delo. Inšpektorji namreč dobijo veliko dopisov, ki se nanašajo na odnose med etažnimi lastniki in/ali upravnikom (na primer kršitve hišnega reda, spori med etažnimi lastniki in/ali upravnikom, prilaščanje skupnih prostorov, pristojnosti nadzornih odborov, obratovanje stavbe, spreminjanje rabe skupnih prostorov brez ustreznih soglasij, neurejena etažna lastnina, reklamacije izvedenih del po pogodbi, kršitve pogodbe o upravljanju stavbe) in ki sorazmerno močno obremenjujejo delo stanovanjske inšpekcije, čeprav ta ni pristojna za urejanje teh zadev.

Osnovni cilji dela stanovanjske inšpekcije so opredeljeni v okviru osmih temeljnih nalog, in sicer:

- S1 – zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov in popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb,
- S2 – nadzorovanje opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanja posegov v skupne dele,
- S3 – učinkovito upravljanje in nadzor upravnikov,
- S4 – nadzor poslovanja prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem ter nadzor zavarovanja plačil kupnine,
- S5 – nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij,
- S6 – nadzor etažnih lastnikov in najemnikov,
- S7 – najemna stanovanja,
- S8 – COVID-19.

Šifranti temeljnih nalog so povezani s področno zakonodajo, ki jo inšpekcija pokriva. Spodnja preglednica prikazuje uporabo šifrantov temeljnih nalog pri posamezni temeljni nalogi na ravni zadev in ključnih dokumentov za stanovanjsko inšpekcijo.

Šifranti temeljnih nalog, ki so opredeljeni na ravni zadev in ključnih dokumentov ter opredeljujejo temeljne naloge, temeljijo na naslednjih tipih zadev in pripadajočih ključnih dokumentih:

- upravno-stanovanjska zadeva,
- prekrškovna zadeva,
- akcija.

Vsa dejanja in postopki stanovanjske inšpekcije so namenjeni doseganju teh osnovnih ciljev, s tem namenom inšpektorji tudi dosledno vodijo inšpekcijske in prekrškovne postopke.

STANOVANJSKA INŠPEKCIJA		Šifrant temeljne naloge, ki opredeljuje temeljno nalogo
Zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov in popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb	<ul style="list-style-type: none"> • Vzdrževanje skupnih delov – 125. člen SZ-1 • Popravila v lastnem stanovanju – 126. člen SZ-1 • Vzdrževanje skupnih in posameznih delov stavbe 	S1 – vzdrževanje
Nadzor opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanja posegov v skupne dele	<ul style="list-style-type: none"> • Opravljanje dejavnosti – 14. in 129. člen SZ-1 • Odstranitev naprav in posegi v skupne dele – 15. in 126.a člen SZ-1 	S2 – dejavnosti in skupni deli
Učinkovito upravljanje in nadzor upravnikov	<ul style="list-style-type: none"> • Začasna določitev upravnika – 128. člen SZ-1 • Prekrškovni nadzor upravnikov – 171. člen SZ-1 <p>Vse v zvezi s poslovanjem upravnika (sklic zbora, zapisnik zbora, vpogled v listine, izvedba primopredaje, zbiranje ponudb IPD)</p>	S3 – upravljanje
Nadzor poslovanja prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pri prodaji posameznim kupcem in nadzor zavarovanja plačil kupnine	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoved sklepanja prodajnih pogodb in oglaševanja – 5. člen, 12. člen in 13.–94. člen ZVKSES • Prekrškovni nadzor investitorjev oziroma vmesnih kupcev – 96. člen ZVKSES 	S4 – varstvo kupcev stanovanj
Nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij	<ul style="list-style-type: none"> • Nadzor nad poslovanjem neprofitnih stanovanjskih organizacij – 153.a člen SZ-1 	S5 – neprofitne organizacije
Nadzor etažnih lastnikov in najemnikov	<ul style="list-style-type: none"> • Prekrškovni nadzor etažnih lastnikov – 168., 169. in 170. člen SZ-1 • Prekrškovni nadzor najemnikov – 172. člen SZ-1 	S6 – etažni lastniki in najemniki
Najemna stanovanja	<ul style="list-style-type: none"> • Vzdrževanje najemnih stanovanj – 93. člen SZ-1 	S7 – najemna stanovanja
COVID-19	<ul style="list-style-type: none"> • Izvajanje nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19 	S8 – COVID-19

V zvezi z učinkovitim upravljanjem in nadzorom upravnikov je treba zapisati, da je bil 30. decembra 2020 v uradnem listu objavljen Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 203/2020 s spremembami, v nadaljnjem besedilu: ZIUPOPDVE), ki posega tudi na področje upravljanja oziroma obveznosti upravnika, da enkrat letno skliče zbor etažnih lastnikov. Ne glede na tretji odstavek 36. člena SZ-1 se namreč v letih 2020 in 2021 opusti dolžnost upravnika, da skliče in izvede zbor etažnih lastnikov najmanj enkrat letno (preostale določbe 171. člena SZ-1 so nespremenjene).

3.3.3 KOORDINIRANE AKCIJE

Akcija nadzora v zvezi z obveznimi rednimi pregledi dvigal in njihovim vzdrževanjem v večstanovanjskih stavbah:

Inšpekcijski postopki v teh zadevah bodo temeljili na podatkih dnevnoinformativnega biltena centra za obveščanje Uprave RS za zaščito in reševanje, ki zajema podatke o nujnih intervencijah na dvigalih. Akcija bo potekala na območju Slovenije v 15 zadevah.

Koordinirana akcija nadzora nad upravniki:

Akcija bo usmerjena v nadzor nad upravniki. Izveden bo nadzor nad 20 naključno izbranimi upravniki večstanovanjskih objektov po Sloveniji.

Nadzor bo usmerjen v obveznosti upravnika, kot jih določa SZ-1:

- nadzor 43. člena SZ-1: način gospodarjenja s sredstvi rezervnega sklada, in sicer ali upravnik naloži sredstva rezervnega sklada v skladu z drugim odstavkom 43. člena SZ-1;
- nadzor 6. točke prvega odstavka 50. člena SZ-1: podaja letnega poročila o upravljanju objekta za leto 2020.

Koordinirana akcija nad poslovanjem prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb:

Akcija bo izvedena na podlagi ZVKSES. Opravljen bo nadzor nad poslovanjem prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pri prodaji posameznim kupcem.

Z namenom zaščititi končne kupce pred tveganjem, da investitor oziroma vmesni kupec zaradi stečaja, plačilne nesposobnosti ali drugih razlogov ne bi izpolnil vseh obveznosti do končnih kupcev oziroma ne bi bil sposoben končnim kupcem vrniti plačanih obrokov kupnine v primeru razveze prodajnih pogodb, v skladu s prvim odstavkom 94. člena ZVKSES inšpekcijski nadzor nad tem, ali prodajalci pri prodaji enostanovanjskih stavb in stanovanj potrošnikom ravnavajo v skladu z določbami ZVKSES, opravljajo inšpektorji stanovanjske inšpekcije. Stanovanjska inšpekcija lahko ukrepa, če obstajajo utemeljeni razlogi za uvedbo postopka po uradni dolžnosti, in po potrebi ukrepa na podlagi 94. člena ZVKSES. Ob ugotovljenih nepravilnostih po uradni dolžnosti lahko inšpektor uvede tudi prekrškovni postopek za prekrške, kot je to opredeljeno v 96. členu ZVKSES.

Akcija bo potekala na območju celotne Republike Slovenije v 25 zadevah (deset stavb, kjer je imenovanje upravnika obvezno, in 15 enostanovanjskih stavb oziroma dvojčkov – manjši investitorji).

3.3.4 KOLIČINSKA OPREDELITEV NAČRTA NADZORA

Za uresničitev teh ciljev glede na načrtovano kadrovsko zasedbo stanovanjske inšpekcije v letu 2021 načrtujemo 200 inšpekcijskih pregledov.

Načrtovano število pregledov: 200*

* V informacijskem sistemu INSPIS se štejejo: zapisnik redni in izredni, zapisnik kontrolni redni in izredni ter zapisnik redni in izredni z zaslišanjem ter ugotovitveni zapisniki; izhodni in lastni dokumenti; v vseh zadevah.

Izvajanje nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19: Vodenje upravnih in prekrškovnih postopkov v zvezi z nadzorom glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19 predstavlja redno obvezno delo.

Pri oblikovanju načrta nadzora po posameznih temeljnih nalogah pri stanovanjski inšpekciji smo upoštevali:

- prejete pobude za ukrepanje v letu 2020;
- načrtovane koordinirane akcije v letu 2021 in že izvedene koordinirane akcije v preteklih letih;
- predvideno kadrovske zasedbo stanovanjske inšpekcije v letu 2021;
- izvajanje nadzora glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19.

Količinska opredelitev načrta nadzora po temeljnih nalogah:

STANOVANJSKA INŠPEKCIJA:	predvideni inšpekcijski pregledi po temeljnih nalogah
S1 – zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov in popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb	120 inšpekcijskih pregledov
S2 – nadzor opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanja posegov v skupne dele	10 inšpekcijskih pregledov
S3 – učinkovito upravljanje in nadzor upravnikov	35 inšpekcijskih pregledov
S4 – nadzor poslovanja prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pri prodaji posameznim kupcem in nadzor zavarovanja plačil kupnine	25 inšpekcijskih pregledov
S5 – nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij	Števila pregledov ni mogoče načrtovati – leta 2016 so bile pregledane vse neprofitne stanovanjske organizacije.
S6 – nadzor etažnih lastnikov in najemnikov	10 inšpekcijskih pregledov
S7 – najemna stanovanja	Števila pregledov ni mogoče načrtovati.

4 INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO

Inšpekcija za okolje in naravo (ION) opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov na naslednjih delovnih področjih:

- ravnanje z odpadki in čezmejno pošiljanje odpadkov;
- urejanje voda, vodnega režima in gospodarjenje z vodami;
- kakovost voda, emisije snovi v vode;
- industrijsko onesnaževanje in tveganje za okolje;
- varstvo in ohranjanje narave;
- kakovost zraka;
- uporaba kemikalij in gensko spremenjenih organizmov;
- hrup;
- elektromagnetno sevanje in svetlobno onesnaževanje.

4.1 PRISTOJNOSTI NADZORA IN DELOVNA PODROČJA

ION izvaja inšpekcijski nadzor nad naslednjimi krovnimi zakoni in na njihovi podlagi izdanimi predpisi:

- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1) (Uradni list RS, št. 41/04, z vsemi spremembami);
- Zakon o vodah (ZV-1) (Uradni list RS, št. 67/02, z vsemi spremembami);
- Zakon o ohranjanju narave (ZON) (Uradni list RS, št. 56/99, z vsemi spremembami);
- Zakon o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi (ZRGSO) (Uradni list RS, št. 67/02, z vsemi spremembami);
- Zakon o varstvu podzemnih vod (ZVPJ) (Uradni list RS, št. 2/04);
- Zakon o Triglavskem narodnem parku (ZTNP-1) (Uradni list RS, 52/10, z vsemi spremembami);
- Zakon o regijskem parku Škocjanske jame (ZRPSJ) (Uradni list RS, št. 57/96, z vsemi spremembami);
- Zakon o planinskih poteh (ZPlanP) (Uradni list RS, št. 61/07);
- Zakon o dimnikarskih storitvah (Uradni list RS, št. 68/16);
- Zakon o interventnih ukrepih pri ravnanju s komunalno odpadno embalažo in odpadnimi nagrobnimi svečami (Uradni list RS, št. 84/18);
- podzakonski akti, izdani na podlagi zgoraj navedenih zakonov.

Na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih ter Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije Covid-19 inšpektorji za okolje izvajajo tudi nadzor glede spoštovanja zaščitnih ukrepov COVID-19.

4.1.1 ZAKON O VARSTVU OKOLJA

Nadzor na področju okolja se bo izvajal z rednimi inšpekcijskimi pregledi na podlagi aplikacije PLAN, ki izdela načrt dela za posamezno leto na ravni inšpekcije in posameznega inšpektorja. V ta namen so bili nadzorovani onesnaževalci razporejeni v tri kategorije. Cilj v letu 2021 je izvedba načrta dela v celoti (predviden nadzor 1403 zavezancev) in pri odkrivanju novih inšpekcijskih zavezancev dodatna vključitev novih zavezancev v sistem nadzora.

Posebna pozornost bo namenjena nadzoru nad ravnanjem večjih zavezancev z odpadki, kot so predelovalci, odstranjevalci in zbiralci odpadkov, ter nadzoru ravnanja z odpadki iz izdelkov, za katere velja proizvajalčeva razširjena odgovornost in se v sistemu ravnanja s temi odpadki kažejo težave.

4.1.2 ZAKON O VODAH

Glavnina nadzora na tem področju je usmerjena na rabo voda in posege na vodna, priobalna ter ogrožena območja. V letu 2016 sta bila sprejeta načrta upravljanja voda na vodnem območju Donave in na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021 (v nadaljnjem besedilu: NUV) ter Program ukrepov upravljanja¹. Slednji med ukrepi za izboljšanje stanja vodnih teles navaja tudi usmeritev inšpekcijskega nadzora na vodna telesa v slabem stanju oziroma na vodna telesa, kjer se ocenjuje, da cilji ne bodo doseženi. Ta ukrep določa tudi, da se usmeritve upoštevajo pri pripravi letnih programov dela. Dokler usmeritve ne bodo izdelane, ION pri pripravi akcij nadzora smiselno upošteva ugotovitve NUV in jih usmerja na vire obremenitev, ki lahko pomembno vplivajo na stanje voda. Glavnina dela bo na področju voda še vedno temeljila na obravnavi prijav.

4.1.3 ZAKON O OHRANJANJU NARAVE

Izvajanje nadzora na področju varstva narave je zelo raznoliko in zahtevno. Glavnina nadzora se izvaja na podlagi Zakona o ohranjanju narave in njegovih podzakonskih predpisov. Na področju narave se izvede vsaj ena usmerjena akcija nadzora letno. Pri pripravi akcij nadzora se upoštevajo usmeritve za inšpekcije iz Programa upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015–2020², katerega veljavnost je Vlada RS podaljšala do sprejema novega programa upravljanja v letu 2022. Večina dela pa bo na področju voda še vedno temeljila na obravnavi prijav.

ION sodeluje v okviru projekta organizacije IMPEL pri projektu programiranja nadzora na področju območij Natura 2000, zato načrtujemo, da bomo tudi za področje nadzora teh območij postopoma uvedli programiranje inšpekcijskih nadzorov na podlagi meril s ciljem usmeriti nadzor na bolj pomembne obremenitve Natura 2000 območij. Žal je delo na tem projektu v 2021 zaradi epidemije nekoliko zastalo.

4.1.4 ZAKON O GENSKO SPREMENJENIH ORGANIZMIH

Namen izvajanja nadzora na področju ravnanja z gensko spremenjenimi organizmi (GSO) je zagotoviti izvajanje ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje škodljivih vplivov na zdravje ljudi, do katerih bi lahko prišlo pri delu z GSO v zaprtih sistemih, namernem sproščanju GSO v okolje ali dajanju GSO ali izdelkov, ki vsebujejo GSO ali so sestavljeni iz njih ali njihovih kombinacij, na trg.

Za potrebe izvajanja inšpekcijskega nadzora sta strokovno usposobljeni dve inšpektorici, ki poleg nalog inšpekcijskega nadzora zaprtih sistemov in namernega sproščanja GSO v okolje izvajata tudi dela in naloge inšpekcijskega nadzora predpisov s področja varstva okolja (ZVO-1), urejanja voda (ZV-1) in ohranjanja narave (ZON).

Na območju Slovenije je v Register GSO vpisanih 86 zaprtih sistemov, od katerih v 28 sistemih izvajajo delo v varnostnem razredu 2, v drugih pa delo v varnostnem razredu 1. Inšpekcijski nadzor nad delom z GSO v zaprtih sistemih je zastavljen tako, da se opravi redni inšpekcijski pregled vsakega zavezanca na tri do pet let glede na uvrstitev v varnostni razred.

V letu 2021 je načrtovanih osem nadzorov na tem področju, ki bodo obsegali zlasti preverjanje zadrževalnih ter drugih varnostnih ukrepov pri delu z GSO ter ugotavljanje morebitnih nepravilnosti glede uvrstitve dela v varnostni razred.

¹ Načrta upravljanja voda na vodnem območju Donave za in na vodnem območju Jadranskega morja obdobje 2016-2021 ter Program ukrepov upravljanja

(http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/voda/nacrt_upravljanja_voda/#c18222)

² Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015 - 2020

(<http://www.natura2000.si/index.php?id=330>)

4.1.5 ZAKON O DIMNIKARSKIH STORITVAH

Zakon o dimnikarskih storitvah (ZdimS), katerega večina določb se je začela uporabljati 1. januarja 2017, je sistemsko uredil način izvajanja dimnikarskih storitev in plačilo zanje, pogoje in postopke za pridobitev licenc in dovoljenj za opravljanje dimnikarskih storitev, posebej je opredelil naloge dimnikarske družbe in dimnikarja ter obveznosti uporabnika. Z uveljavitvijo ZdimS se dimnikarske storitve ne izvajajo več prek podeljenih koncesij kot obvezna gospodarska javna služba, ampak gre za prosto dostopno storitev na tržišču. V Sloveniji smo prešli s koncesijskega na licenčni sistem opravljanja dimnikarskih storitev, ki uporabniku dimnikarskih storitev omogoča prosto izbiro dimnikarske družbe, hkrati pa mu nalaga obveznost, da omogoči izvajanje dimnikarskih storitev v predpisanih rokih.

Ustrezno stanje malih kurilnih naprav (v nadaljnjem besedilu: MKN), ki pripomore k zmanjšanju onesnaževanja okolja in manjši porabi goriv ter je bistvenega pomena tudi za zagotavljanje požarne varnosti ter varovanja zdravja in premoženja uporabnikov kurilnih naprav in drugih, se zagotavlja z izvajanjem vseh predpisanih dimnikarskih storitev, ki jih opravljajo dimnikarske družbe oziroma pri njih zaposleni dimnikarji.

Inšpektorji za okolje bodo v letu 2021 na podlagi letnega načrta dela izvajali redni inšpekcijski nadzor pri dimnikarskih družbah in izredne inšpekcijske preglede pri uporabnikih dimnikarskih storitev ter ugotavljali, ali dimnikarske družbe, dimnikarji in uporabniki dimnikarskih storitev izpolnjujejo svoje obveznosti tako, kot določajo ZdimS in na njegovi podlagi izdani predpisi.

4.2 IZHODIŠČA IN CILJI

Za leto 2021 si je ION zastavila naslednje cilje:

- v celoti izveden nadzor obratov večjega tveganja za okolje (SEVESO), zavezancev za ravnanje z odpadki ter za naprave, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega (IED-zavezanci), določen v Programu nadzora 2020–2022;
- povečati aktivnosti na področju ravnanja z odpadki;
- preventivno delovanje, predvsem z informiranjem na spletu in odzivanjem na vprašanja in pobude novinarjev in strank;
- zagotoviti učinkovito pravno podlago za delovanje ION z dejavnim sodelovanjem pri pripravi predpisov.

4.3 REDNI INŠPEKCIJSKI NADZORI

Načrtovanje rednega nadzora

Zakonodaja določa zelo široko področje dela ION, kar pomeni tudi izjemno veliko število zavezancev. Zaradi premajhnega števila inšpektorjev za okolje je temeljno izhodišče načrta dela zagotoviti sistematični nadzor nad pomembnimi viri obremenjevanja okolja.

V procesu načrtovanja se določijo:

- področja nadzora inšpekcije;
- zavezanci;
- prednostna področja nadzora (nadzor, nad katerim področjem in/ali katerimi zavezanci je pomembnejši glede na tveganje za okolje) in

-
- namen načrtovanega nadzora (zagotavljanje skladnosti zavezancev, ocena skladnosti na določenem področju, ocena učinkovitosti zakonodajnih rešitev, zakonsko določene obveznosti nadzora ipd.).

Pri izbiri področja nadzora se upoštevajo zlasti:

- vpliv dejavnosti na okolje;
- zaveze za doseganje skladnosti z evropskim pravnim redom, ki jo mora zagotavljati Slovenija;
- cilji nacionalnih strategij, akcijskih načrtov, operativnih programov itd.;
- zaznani obseg kršitev na posameznih področjih;
- ugotovitve spremljanja;
- analize obremenitev in vplivov na okolje ter
- upoštevanje izhodišča Nacionalnega programa varstva okolja in zahteve nacionalne in evropske zakonodaje, ki terjajo poročanje o ugotovitvah inšpekcijskega nadzora v preteklih letih.

Pri načrtovanju se določi tudi najučinkovitejši način izvedbe nadzora glede na zastavljeni cilj. Praviloma se zavezanci, ki pomenijo večje tveganje za okolje, uvrstijo v redni nadzor in se glede na tveganje pregledujejo v krajših ali daljših obdobjih. Lahko se načrtujejo tudi akcije nadzora, če so širše zaznane neskladnosti na posameznih področjih ali za zagotovitev celovitega pregleda na posameznem področju nadzora.

Večina predpisov ne določa obvezne redne letne periodike inšpekcijskega nadzora, vendar dosedanja praksa kaže na pozitivne učinke take oblike dela. Izjema pri tem so obrati večjega in manjšega tveganja za okolje ter naprave, ki lahko povzročajo onesnaževanje večjega obsega, pri katerih je redni inšpekcijski nadzor že določen v Zakonu o varstvu okolja.

V ta namen smo izdelana merila za razvrstitev onesnaževalcev razporedili v tri kategorije (prioritete) glede vpliva njihove dejavnosti na okolje. Metodologijo smo razvijali nekaj let in sproti spremljali učinke ter po potrebi izvedli popravke.

I. prioriteta: redni letni inšpekcijski nadzor zavezancev iz te kategorije se izvede najmanj enkrat na leto.

II. prioriteta: redni letni inšpekcijski nadzor zavezancev iz te kategorije se izvede najmanj enkrat na dve leti.

III. prioriteta: redni letni inšpekcijski nadzor zavezancev iz te kategorije se izvede na tri do pet let.

Področja dela ION

V preglednici so naštetá delovna področja inšpekcije.

A KAKOVOST ZRAKA

A2 Nadzor kakovosti tekočih goriv in izvajanja ukrepov pospeševanja uporabe biogoriv

A3 Nadzor emisij hlapnih organskih snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila

A4 Drugo

B RAVNANJE Z ODPADKI

- B1 Nadzor nad ravnanjem z odpadki (povzročitelji, zbiralci, predelovalci, odstranjevalci ...)
- B2 Nadzor nad odlaganjem odpadkov na komunalnih in industrijskih odlagališčih
- B3 Nadzor nad sežiganjem in sosežiganjem odpadkov
- B4 Nadzor nad ravnanjem z odpadki in emisijami snovi v zrak iz proizvodnje titanovega dioksida
- B5 Nadzor nad čezmejnimi pošiljanjem odpadkov
- B6 Nadzor nad ravnanjem z odpadnimi olji
- B7 Nadzor nad ravnanjem in odstranjevanjem PCB/PCT
- B8 Nadzor nad ravnanjem z baterijami in akumulatorji, ki vsebujejo nevarne snovi
- B9 Nadzor nad ravnanjem z odpadno električno in elektronsko opremo
- B10 Nadzor nad ravnanjem z embalažo in odpadno embalažo
- B11 Nadzor nad ravnanjem in odstranjevanjem materialov, ki vsebujejo azbest
- B12 Nadzor nad ravnanjem z odpadki, ki nastajajo pri gradbenih delih
- B13 Nadzor nad obremenjevanjem tal z vnašanjem odpadov
- B14 Nadzor nad ravnanjem z organskimi kuhinjskimi odpadki
- B15 Nadzor nad ravnanjem z odpadnimi jedilnimi olji in mastmi
- B16 Nadzor nad ravnanjem (predelavo) biološko razgradljivih odpadkov v kompost
- B17 Nadzor nad vnosom nevarnih snovi in gnojil v tla
- B18 Nadzor nad ravnanjem z odpadki iz zdravstvene dejavnosti in odpadnimi zdravili
- B19 Nadzor nad ravnanjem z izrabljenimi motornimi vozili
- B20 Nadzor nad ravnanjem z odpadnimi gumami
- B21 Nadzor nad ravnanjem z ladijskimi odpadki
- B22 Nadzor nad ravnanjem z rudarskimi odpadki
- B23 Nadzor nad ravnanjem z odpadnimi fitofarmaceutskimi sredstvi
- B24 Nadzor nad predelavo nenevarnih odpadkov v trdno gorivo
- B25 Nadzor nad ravnanjem z odpadnimi nagrobnimi svečami

C VODE

- C Kakovost voda, emisije snovi v vode
- C1 Nadzor zavezancev s tehnološkimi odpadnimi vodami
- C2 Nadzor zavezancev z biorazgradljivimi odpadnimi vodami (KČN > 2000PE, drugi tehnološki objekti)
- C3 Nadzor onesnaževanja podzemne vode (z odvajanjem odpadne vode, uporaba fitofarmaceutskih sredstev in skladiščenjem tekočih nevarnih snovi)
- C4 Nadzor vodovarstvenih območij vodonosnikov
- C5 Drugo

D UREJANJE VODA IN GOSPODARJENJE Z NJIMI

- D1 Nadzor posegov na vodno in priobalno zemljišče ter varstvo voda
- D2 Nadzor vodnih pravic (vodnih dovoljenj in koncesij) večjih uporabnikov vode
- D3 Nadzor vodnogospodarskih objektov
- D4 Drug nadzor po Zakonu o vodah

E VARSTVO NARAVE

- E1 Biotska raznovrstnost
- E1.1 CITES (trgovanje, gojitev, posedovanje, označevanje)
- E1.2 Zadrževanje v ujetništvu (bivalne razmere, živalski vrt, zatočišče, označevanje)
- E2 Varstvo naravnih vrednot
- E2.1 Varovana območja (Natura 2000, zavarovana območja, naravne vrednote, glive)
- E2.2 Minerali in fosili
- E2.3 Jame
- E3 Vožnja v naravnem okolju
- E3.1 Vožnja z motornimi vozili

F KEMIKALIJE IN GENSKO SPREMENJENI ORGANIZMI**F1 Nadzor nad ravnanjem s snovmi in odpadnimi snovmi, ki tanjšajo ozonski plašč****F2 Nadzor nad ravnanjem z gensko spremenjenimi organizmi v zaprtih sistemih****G INDUSTRIJSKO ONESNAŽEVANJE IN TVEGANJA****G1 Nadzor zavezancev, ki morajo imeti okoljevarstveno dovoljenje po 68. členu ZVO-1 (IPPC)****G2 Nadzor zavezancev, ki trgujejo z emisijskimi kuponi****G3 Nadzor nad obrati tveganja za okolje****G4 Nadzor emisij snovi v zrak iz nepremičnih virov, ki niso zajeti v F1****G5 Nadzor nad emisijami iz kurilnih naprav****G6 Drugo****H HRUP****H1 Nadzor obremenjevanja s hrupom****I ELEKTROMAGNETNA SEVANJA****I1 Nadzor elektromagnetnega sevanja (EMS)****J SVETLOBNO ONESNAŽEVANJE****J1 Nadzor svetlobnega onesnaževanja****Načrtovanje nadzora SEVESO, odpadkov, IED-zavezancev**

Politika varstva okolja, ki jo opredeljuje Zakon o varstvu okolja, je usmerjena v zagotavljanje trajnostnega razvoja. Za doseg cilja politike varstva okolja mora biti poudarek inšpekcijskega nadzora na preprečevanju in zmanjševanju onesnaževanja pri viru, na smotni rabi naravnih virov in ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Izhodišče za načrtovanje inšpekcijskih pregledov je okoljski inšpekcijski načrt. Pravna podlaga za izdelavo okoljskega inšpekcijskega načrta za nadzor IED-zavezancev je 23. člen Direktive 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta o industrijskih emisijah (direktiva IED) ter 156.a člen ZVO-1.

Temelj načrta je opredelitev dejavnosti in naprav, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega. Na podlagi teh podatkov lahko inšpekcijski organ izdelava oceno tveganja naprav, ki se upoštevajo pri določanju prednostnih nalog v inšpekcijskem nadzoru. Načrt mora zajeti vse obrate na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter se redno pregleduje in po potrebi posodablja. Vključevati mora postopke za pripravo programov za redne in izredne inšpekcijske preglede. Redni pregledi bodo temeljili na sistematičnem ocenjevanju okoljskih tveganj (angl. risk assessment). Od ocene okoljskih tveganj bo odvisna pogostost inšpekcijskih pregledov, pri čemer časovni razmik med dvema pregledoma na kraju samem ne sme presegati enega leta za najnevarnejše obrate in treh let za najmanj nevarne obrate.

Splošna ocena pomembnih okoljskih vprašanj

Pomembna okoljska vprašanja je treba opredeliti in ugotoviti stanje na posameznih področjih varstva okolja.

Pomembnejše naloge varstva okolja so predvsem:

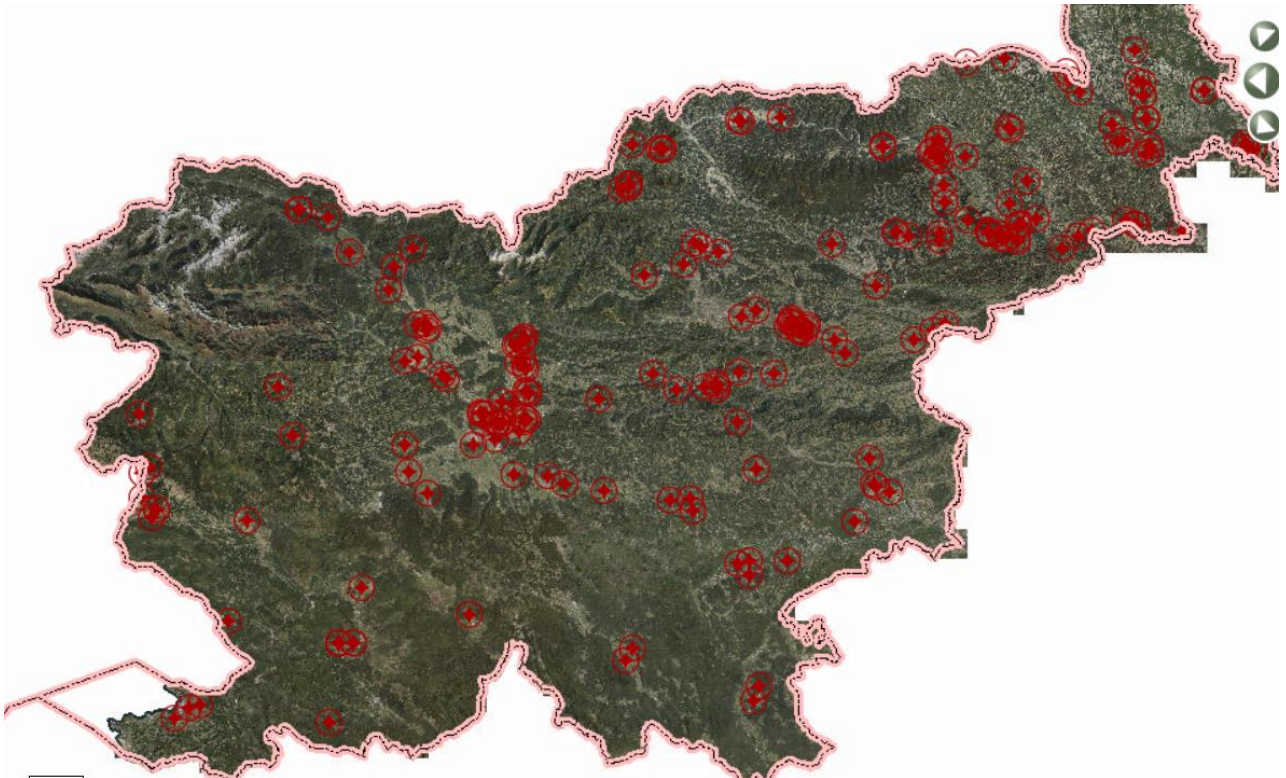
- preprečitev in zmanjšanje obremenjevanja okolja;
- ohranjanje in izboljševanje kakovosti okolja;
- trajnostna raba naravnih virov;

- zmanjšanje rabe energije in večja uporaba obnovljivih virov energije;
- odpravljanje posledic obremenjevanja okolja, izboljšanje porušenega naravnega ravnovesja in ponovno vzpostavljanje njegovih regeneracijskih sposobnosti;
- povečevanje snovne učinkovitosti proizvodnje in potrošnje ter opuščanje in nadomeščanje uporabe nevarnih snovi.

Za doseganje prej navedenih ciljev je treba na nacionalni in lokalni ravni:

- spodbujati proizvodnjo in potrošnjo, ki prispeva k zmanjšanju obremenjevanja okolja;
- spodbujati razvoj in uporabo tehnologij, ki preprečujejo, odpravljajo ali zmanjšujejo obremenjevanje okolja in rabo naravnih virov ter dosledno uveljaviti načelo »onesnaževalec plača«;
- izvesti presojo stanja okolja in vplivov na okolje;
- vključiti sodelovanje javnosti.

Načrt dela ION zajema vso Slovenijo.

Vir: ARSO, Atlas okolja

4.3.1 REGISTER OBRATOV, KI JIH ZAJEMA OKOLJSKI NAČRT NADZORA OBRATOV IED

Trenutno obstaja register IED-zavezancev: <http://okolje.arso.gov.si/ippc/vsebine/ippc-register>

Industrijske dejavnosti po direktivi IED so:

1 Energetika

- 1.1 Izgorevanje goriv v napravah s skupno nazivno vhodno toplotno močjo 50 MW ali več
- 1.2 Rafiniranje nafte in plina
- 1.3 Proizvodnja koksa
- 1.4 Uplinjanje ali utekočinjanje:
 - (a) premoga;
 - (b) drugih goriv v napravah s skupno nazivno vhodno toplotno močjo 20 MW ali več.

2 Proizvodnja in predelava kovin

- 2.1 Praženje ali sintranje kovinskih rud (vključno s sulfidnimi rudami)
- 2.2 Proizvodnja surovega železa ali jekla (primarno in sekundarno taljenje), vključno z neprekinjenim litjem, z zmogljivostjo nad 2,5 tone na uro
- 2.3 Predelava železa in jekla:
 - (a) obratovanje obratov za vroče valjanje z zmogljivostjo nad 20 ton surovega jekla na uro;
 - (b) obratovanje kovačnic s kladivi, katerih energija je večja od 50 kilojoulov na kladivo in v katerih uporabljena toplotna moč presega 20 MW;
 - (c) nanašanje zaščitnih prevlek iz staljenih kovin z vložkom nad 2 toni surovega jekla na uro.
- 2.4 Obratovanje livarn železa in jekla s proizvodno zmogljivostjo nad 20 ton na dan
- 2.5 Predelava neželeznih kovin:
 - (a) proizvodnja surovih neželeznih kovin iz rude, koncentratov ali sekundarnih surovin z metalurškimi, kemijskimi ali elektrolitskimi postopki;
 - (b) taljenje in legiranje neželeznih kovin, vključno z izrabljenimi izdelki za predelavo in z obratovanjem livarn neželeznih kovin, s talilno zmogljivostjo nad 4 tone na dan za svinec in kadmij ali 20 ton na dan za vse druge kovine.
- 2.6 Površinska obdelava kovin ali plastičnih mas z uporabo elektrolitskih ali kemičnih postopkov v kadeh s prostornino nad 30 m³

3 Nekovinska industrija

- 3.1 Proizvodnja cementa, apna in magnezijevega oksida:
 - (a) proizvodnja cementnega klinkerja v rotacijskih pečeh s proizvodno zmogljivostjo nad 500 ton na dan ali drugih pečeh s proizvodno zmogljivostjo nad 50 ton na dan;
 - (b) proizvodnja apna v pečeh s proizvodno zmogljivostjo nad 50 ton na dan;
 - (c) proizvodnja magnezijevega oksida v pečeh s proizvodno zmogljivostjo nad 50 ton na dan.
- 3.2 Proizvodnja azbesta ali izdelava azbestnih izdelkov
- 3.3 Proizvodnja stekla, vključno s steklenimi vlakni, s talilno zmogljivostjo nad 20 ton na dan
- 3.4 Taljenje mineralnih snovi, vključno s proizvodnjo mineralnih vlaken, s talilno zmogljivostjo nad 20 ton na dan
- 3.5 Izdelava keramičnih izdelkov z žganjem, zlasti strešnikov, opek, ognjevzdržnih opek, ploščic, lončevine ali porcelana s proizvodno zmogljivostjo nad 75 ton na dan in/ali zmogljivostjo peči nad 4 m³ in z vložkom v posamezno peč nad 300 kg/m³

4 Kemična industrija

- 4.1 Proizvodnja organskih kemikalij, kot so:
 - (a) enostavni ogljikovodiki (ciklični ali aciklični, nasičeni ali nenasičeni, alifatski ali aromatski);
 - (b) ogljikovodiki z vezanim kisikom, kot so alkoholi, aldehidi, ketoni, karboksilne kisline, estri, zmesi estrov, acetati, etri, peroksidi in epoksi smole;
 - (c) ogljikovodiki z vezanim žveplom;

-
- (d) ogljikovodiki z vezanim dušikom, kot so amini, amidi, dušikove, nitro- ali nitratne spojine, nitrili, cianati, izocianati;
 - (e) ogljikovodiki z vezanim fosforjem;
 - (f) halogenirani ogljikovodiki;
 - (g) organokovinske spojine;
 - (h) plastične mase (polimeri, sintetična vlakna in vlakna na osnovi celuloze);
 - (i) sintetične gume;
 - (j) barve in pigmenti;
 - (k) površinsko aktivne snovi.
- 4.2 Proizvodnja anorganskih kemikalij, kot so:
- (a) plini, kot so amonijak, klor ali vodikov klorid, fluor ali vodikov fluorid, ogljikovi oksidi, žveplove spojine, dušikovi oksidi, vodik, žveplov dioksid, karbonilklorid;
 - (b) kisline, kot so kromova, fluorovodikova, fosforjeva, dušikova, klorovodikova in žveplova kislina, oleum, žveplasta kislina;
 - (c) baze, kot so amonijev hidroksid, kalijev hidroksid, natrijev hidroksid;
 - (d) soli, kot so amonijev klorid, kalijev klorat, kalijev karbonat, natrijev karbonat, perborat, srebrov nitrat;
 - (e) nekovine, kovinski oksidi ali druge anorganske spojine, kot so kalcijev karbid, silicij in silicijev karbid.
- 4.3 Proizvodnja fosfornih, dušikovih in kalijevih gnojil (enostavnih ali sestavljenih)
- 4.4 Proizvodnja sredstev za varstvo rastlin ali biocidov
- 4.5 Proizvodnja farmacevtskih izdelkov, vključno s polizdelki
- 4.6 Proizvodnja eksplozivnih snovi

5. Ravnanje z odpadki

- 5.1 Odstranjevanje ali predelava nevarnih odpadkov z zmogljivostjo nad 10 ton na dan, ki obsega dejavnost ali več naslednjih dejavnosti:
- (a) biološko obdelavo;
 - (b) fizikalno-kemijsko obdelavo;
 - (c) mešanje pred izvedbo katere koli druge dejavnosti iz točk 5.1 in 5.2;
 - (d) prepakiranje pred izvedbo katere koli druge dejavnosti iz točk 5.1 in 5.2;
 - (e) pridobivanje topil/regeneracijo;
 - (f) recikliranje/pridobivanje anorganskih snovi, razen kovin ali kovinskih spojin;
 - (g) regeneracijo kislin ali baz;
 - (h) predelavo sestavin, uporabljenih za zmanjšanje onesnaženosti;
 - (i) predelavo sestavin iz katalizatorjev;
 - (j) ponovno rafiniranje olja ali druge ponovne uporabe olja;
 - (k) površinsko zaježitev.
- 5.2 Odstranjevanje ali predelava odpadkov v sežigalnici odpadkov ali napravi za sosežig odpadkov:
- (a) za nenevarne odpadke z zmogljivostjo nad 3 tone na uro;
 - (b) za nevarne odpadke z zmogljivostjo nad 10 ton na dan.
- 5.3 (a) Odstranjevanje nenevarnih odpadkov z zmogljivostjo nad 50 ton na dan, ki obsega eno ali več naslednjih dejavnosti, razen dejavnosti iz Direktive Sveta 91/271/EGS z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode (UL L št. 135 z dne 30. 5. 1991, str. 40):
- (i) biološko obdelavo;
 - (ii) fizikalno-kemijsko obdelavo;
 - (iii) predhodno obdelavo odpadkov za sežig ali sosežig;
 - (iv) obdelavo žlindre in pepela;
 - (v) obdelavo kovinskih odpadkov, vključno z odpadno električno in elektronsko opremo ter izrabljenimi vozili in njihovimi deli, v drobilnikih.

(b) Odstranjevanje ali kombinacija odstranjevanja in predelave nenevarnih odpadkov z zmogljivostjo nad 75 ton na dan, ki obsega eno ali več naslednjih dejavnosti, razen dejavnosti iz Direktive 91/271/EGS:

(i) biološko obdelavo;

(ii) predhodno obdelavo odpadkov za sežig ali sosežig;

(iii) obdelavo žlindre in pepela;

(iv) obdelavo kovinskih odpadkov, vključno z odpadno električno in elektronsko opremo ter izrabljenimi vozili in njihovimi deli, v drobilnikih.

Če je anaerobna presnova edina dejavnost obdelave odpadkov, ki se izvaja, je prag zmogljivosti za to dejavnost 100 ton na dan.

5.4 Odlagališča odpadkov, opredeljenih v točki g 2. člena Direktive Sveta 1999/31/ES z dne 26. aprila 1999 o odlaganju odpadkov na odlagališčih (UL L št. 182 z dne 16. 7. 1999, str. 1), ki sprejmejo več kot 10 ton odpadkov na dan ali s skupno zmogljivostjo nad 25.000 ton, razen odlagališč za inertne odpadke.

5.5 Začasno skladiščenje nevarnih odpadkov, ki niso zajeti v točki 5.4, do začetka ene izmed dejavnosti iz točk 5.1, 5.2, 5.4 in 5.6 s skupno zmogljivostjo nad 50 ton, razen začasnega skladiščenja na mestu nastanka odpadkov do začetka zbiranja.

5.6 Podzemno skladiščenje nevarnih odpadkov s skupno zmogljivostjo nad 50 ton

6 Druge dejavnosti

6.1 Proizvodnja v industrijskih obratih:

(a) papirne kaše iz lesa ali drugih vlaknatih materialov;

(b) papirja ali kartona s proizvodno zmogljivostjo nad 20 ton na dan;

(c) ene ali več naslednjih plošč na lesni podlagi: usmerjene pramenske plošče, iverne ali vlaknene plošče s proizvodno zmogljivostjo nad 600 m³ na dan.

6.2 Predhodna obdelava (postopki, kot so pranje, beljenje, mercerizacija) ali barvanje tekstilnih vlaken ali tkanin, katerih zmogljivost obdelave presega 10 ton na dan

6.3 Strojenje kož, katerih zmogljivost obdelave presega 12 ton končnih izdelkov na dan

6.4 (a) Obratovanje klavnic z zmogljivostjo zakola več kot 50 ton na dan;

(b) Obdelava in predelava, razen pakiranja, naslednjih surovin, predhodno obdelanih ali neobdelanih, za proizvodnjo živil ali krme iz:

(i) le živalskih surovin (razen mleka) s proizvodno zmogljivostjo več kot 75 ton končnih izdelkov na dan;

(ii) le rastlinskih surovin s proizvodno zmogljivostjo več kot 300 ton končnih izdelkov na dan ali 600 ton na dan, če obrat deluje več kot 90 zaporednih dni katero koli leto;

(iii) živalskih in rastlinskih surovin v kombiniranih in posameznih proizvodih s proizvodno zmogljivostjo končnih izdelkov, ki presega:

– 75 ton na dan, če je A enako 10 ali več, ali

– $(300 - (22,5 \times A))$ ton na dan v vseh drugih primerih,

pri čemer je »A« odstotni delež živalskih surovin (v odstotku teže) v proizvodni zmogljivosti končnih izdelkov.

Embalaža ni všteta v končno težo proizvoda.

Izjema je, če je surovina samo mleko.

(c) Izključno obdelava in predelava mleka, če je količina zbranega mleka več kot 200 ton na dan (povprečna vrednost na letni ravni).

6.5 Odstranjevanje ali predelava živalskih trupel ali živalskih odpadkov z zmogljivostjo predelave več kot 10 ton na dan

6.6 Intenzivna reja perutnine ali prašičev:

(a) z več kot 40.000 mesti za perutnino;

(b) z več kot 2.000 mesti za prašiče pitance (težje od 30 kg) ali

-
- (c) z več kot 750 mesti za plemenske svinje.
- 6.7 Površinska obdelava snovi, predmetov ali izdelkov z uporabo organskih topil, zlasti za apreturo, tiskanje, premazovanje, razmaščevanje, impregniranje proti vlagi, lepljenje, barvanje, čiščenje ali impregniranje s porabo več kot 150 kg organskih topil na uro ali več kot 200 ton na leto
- 6.8 Proizvodnja ogljika (antracita) ali elektrografita s sežiganjem ali grafitizacijo
- 6.9 Zajemanje tokov CO₂ iz naprav, navedenih v tej direktivi, za namene geološkega shranjevanja v skladu z Direktivo 2009/31/ES
- 6.10 Konzerviranje lesa in lesnih proizvodov s kemikalijami s proizvodno zmogljivostjo, večjo od 75 m³ na dan, in ne le obdelava proti modrivosti lesa
- 6.11 Neodvisna obdelava odpadne vode, ki je ne ureja Direktiva 91/271/EGS, ki jo odvaja obrat iz poglavja II

Priprava programa za redne okoljske inšpekcijske preglede na podlagi ocene tveganja in poročila o rednem inšpekcijskem pregledu

ION za izračun ocene tveganja IED-obratov uporablja programsko orodje IRAM (angl. Integrated Risk Assessment Method), ki je bilo razvito v okviru projekta IMPEL IED – IRAM Inspection Programme. Izbranih je osem meril za izračun ocene tveganja. Po vsakem rednem inšpekcijskem pregledu obrata IED se pripravi poročilo, ki opisuje pomembne ugotovitve glede skladnosti obrata s pogoji iz dovoljenja in sklepne ugotovitve glede tega, ali je potrebno nadaljnje ukrepanje. V treh mesecih po obisku se tudi javnosti omogoči dostop do končnega poročila tega inšpekcijskega pregleda.

4.3.2 OBRATI SEVESO

ION je v skladu z določili 156.b člena ZVO-1 v načrt dela vključila tudi nadzor nad obrati večjega tveganja za okolje (OVT) in obrate manjšega tveganja za okolje (OMT), kot so opredeljeni v Uredbi o preprečevanju večjih nesreč in omejevanju njihovih posledic (Uradni list RS, št. 22/16).

Redni letni nadzor obratov večjega tveganja za okolje se bo izvajal enkrat na leto, nadzor obratov manjšega tveganja za okolje pa enkrat na tri leta.

Splošna ocena varstva pred večjimi nesrečami

Ocena varstva pred večjimi nesrečami temelji na podatkih preteklih inšpekcijskih nadzorov v OVT in OMT. Varstvo pred večjimi nesrečami je v splošnem zadovoljivo, saj v zadnjih nekaj letih v Sloveniji ni bilo nobene večje nesreče z nevarnimi snovmi, o kateri bi morali poročati Evropski uniji. Seveda pa je še vedno prostor za izboljšanje stanja varnosti pred večjimi nesrečami, predvsem v boljšem sodelovanju med obrati in lokalno skupnostjo.

Geografsko območje in seznam obratov, ki ga zajema

Načrt zajema vse OVT in OMT v Republiki Sloveniji. Seznam vseh obratov tveganja za okolje je objavljen na naslednji povezavi:

<http://okolje.arso.gov.si/ippc/uploads/dokumenti/Seveso2016/Register%20obratov21oktober%202016.pdf>.

Seznam skupin obratov z možnimi verižnimi učinki v skladu s predpisom

Ni skupin obratov, kjer bi lahko prišlo do verižnih učinkov.

Seznam obratov, za katere bi lahko posamezna zunanja tveganja ali viri nevarnosti povečali tveganje ali posledice večje nesreče

Informacije o takih obratih niso na voljo.

Postopki rednega inšpekcijskega nadzora

Dokler ne bodo izdelana merila za oceno tveganja, resnosti posledic možnih večjih nesreč ali druge metodologije za določitev pogostosti nadzora obratov tveganja, je pogostost inšpekcijskega nadzora nad viri večjega tveganja vsaj enkrat na leto, pogostost inšpekcijskega nadzora nad viri manjšega tveganja pa vsaj enkrat vsako tretje leto.

Inšpekcijski pregledi obratov tveganja so praviloma načrtovani. Zavezanec je pred nadzorom obrata obveščen o datumu pregleda in obsegu načrtovanega inšpekcijskega nadzora. Za vsako leto se izdela vprašalnik.

Pregled obratov večjega tveganja za okolje v letu 2021 bo zajemal:

1. preverjanje podatkov o prisotnih količinah in lastnostih nevarnih snovi,
2. opredelitev in oceno nevarnosti večjih nesreč z nevarnimi snovmi,
3. obratovanje in vzdrževanje varnostno pomembnih naprav,
4. vpliv epidemije covida-19 na vzdrževanje varnostno pomembnih naprav,
5. usposobljenost zaposlenih za ravnanje ob večjih nesrečah z nevarnimi snovmi.

Pregled obratov manjšega tveganja za okolje v letu 2021 bo zajemal:

1. preverjanje količin in lastnosti prisotnih nevarnih snovi,
2. pregled zasnove zmanjšanja tveganja za okolje,
3. izvajanje splošnih varnostnih ukrepov,
4. vpliv epidemije covida-19 na vzdrževanje varnostno pomembnih naprav,
5. ukrepe za preprečevanje in zmanjševanje posledic nesreč,
6. informacije za javnost o varnostnih ukrepih.

Način sodelovanja med inšpekcijskimi organi

Pri pregledu lahko po potrebi sodelujejo tudi inšpektorji, ki nadzirajo obrate tveganja po drugih predpisih (iz Inšpektorata RS za delo, Urada RS za kemikalije, Inšpektorata RS za notranje zadeve, Inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami ali Inšpektorata RS za infrastrukturo).

4.3.3 ZAVEZANCI ZA RAVNANJE Z ODPADKI

S spremembo ZVO-1 je treba v skladu s 156. členom pripraviti program nadzora za zavezanec, ki imajo okoljevarstveno dovoljenje ali potrdilo za ravnanje z odpadki iz 20. člena ZVO-1, sprejet za obdobje treh let.

V letu 2021 bo ION izvajala nadzor nad predelovalci in odstranjevalci odpadkov, nadzor bo vključeval tudi zavezanec, ki imajo pridobljena potrdila za ravnanje z odpadki (zbiralci, prevozniki, trgovci, posredniki). Za ocenjevanje večjih zavezancev ravnanja z odpadki bo ION uporabila programsko orodje IRAM (angl. Integrated Risk Assessment Method), preostale zavezanec pa bo ocenjevala z uporabo računalniške aplikacije PLAN.

4.3.4 ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV

Načrtovanje je proces postavljanja ciljev in določanje ustreznih poti in potrebnih aktivnosti za uspešno uresničevanje zastavljenih ciljev. S čim bolj natančnim in časovno pravočasnim načrtovanjem (več)letnega dela lahko zagotavljamo učinkovit, pregleden in odgovoren način dela.

Z ustreznim načrtovanjem se lahko zagotovijo potrebne zmogljivosti za izvajanje inšpekcijskih nadzorov ter učinkovito preprečujejo nezakonite pošiljke odpadkov tako glede varovanja okolja kot tudi zdravja ljudi. Ne nazadnje se z zmanjševanjem števila nezakonitih pošiljk in pravilnim ravnanjem z odpadki prispeva k zmanjšanju toplogrednih plinov, varčevanju z energijo ter tudi zmanjšanju stroškov odstranjevanja in vračanja nezakonitih pošiljk odpadkov. S tem namenom je bila z Uredbo 660/2014 spremenjena Uredba 1013/2006 o pošiljkah odpadkov, ki predpisuje pripravo načrtov za izvajanje inšpekcijskih nadzorov.

V skladu z omenjeno uredbo se pripravi načrt inšpekcijskih nadzorov za organe, ki so pristojni za izvajanje nadzora nad pošiljkami odpadkov preko meja. Nadzor nad pošiljanjem odpadkov v Republiki Sloveniji izvajajo IRSOP, FURS in Policija.

Inšpekcijski načrt se nanaša na naslednje predpise:

1. Uredba 1013/2006 o pošiljkah odpadkov;
2. Uredba 1418/2007 glede izvoza nekaterih odpadkov za predelavo iz Priloge III ali IIIA k Uredbi (ES) št. 1013/2006 Evropskega parlamenta in Sveta v nekatere države, za katere se Sklep OECD o nadzoru prehoda odpadkov preko meja ne uporablja;
3. Uredba o izvajanju uredbe 1013/2006 o pošiljkah odpadkov (v nadaljnjem besedilu: izvajalska uredba);
4. Sklep Sveta OECD C(2001)107/končen o spremembah Sklepa OECD C(92)39/končen o nadzoru prehoda odpadkov za predelavo preko meja;
5. Baselska konvencija.

Pristojni organ in nadzorni organi, kontaktne osebe:

PRISTOJNI organ v R Sloveniji	Inšpektorat RS za okolje in prostor Dunajska cesta 58 1000 Ljubljana tel.: 01 420 4488 telefaks: 01 420 4483 e-naslov: gp.irsop@gov.si
Kontaktne osebe:	Marija Fele-Beuermann tel.: 01 777 0085 e-naslov: marija.fele-beuermann@gov.si Nada Suhadolnik-Gjura tel.: 01 777 0086 e-naslov: nada.suhadolnik-gjura@gov.si Romana Turk tel.: 01 777 0087 e-naslov: romana.turk@gov.si <u>Dosegljivost: od ponedeljka do petka med 8. in 16. uro</u>
NADZORNI organi v R Sloveniji	Inšpektorat RS za okolje in prostor Dunajska cesta 58 1000 Ljubljana tel.: 01 420 4488 telefaks: 01 420 4483

<p>Kontaktne osebe:</p>	<p>e-naslov: gp.irsop@gov.si</p> <p>Bojan Počkar tel.: 01 434 57 13 e-naslov: bojan.pockar@gov.si</p> <p>Marija Koželj Lampič tel.: 04 231 95 92 e-naslov: marija.kozelj-lampic@gov.si</p> <p>Dosegljivost: od ponedeljka do petka med 7. in 16. uro</p> <p>Ministrstvo za notranje zadeve POLICIJA Litostrojska 54 1000 Ljubljana tel.: 01 428 40 00 telefaks: 01 251 43 30 e-naslov: gp.policija@policija.si</p>
<p>Kontaktne osebe:</p>	<p>Benjamin Franca (Uprava kriminalistične policije GPU) tel.: 01 428 47 42 GSM: 051 657 889 e-naslov: benjamin.franca@policija.si</p> <p>Alojz Sladič (Uprava uniformirane policije GPU) tel.: 01 428 45 02 GSM: 031 602 639 e-naslov: alozj.sladic@policija.si</p> <p>Dosegljivost: vse dni v tednu med 0.00 in 24. uro</p> <p>Finančna uprava Republike Slovenije Šmartinska 55 1523 Ljubljana tel.: 01 478 38 00 telefaks: 01 478 39 00 e-naslov: gfu.fu@gov.si</p>
<p>Kontaktne osebe:</p>	<p>David Piščanec tel.: 01 478 38 62 e-naslov: david.piscanec@gov.si</p> <p>Tomaž Suša e-naslov: tomaz.susa@gov.si</p> <p>Dosegljivost: od ponedeljka do petka med 7. in 15.30</p>

Cilji in prednostne naloge inšpekcijskih nadzorov, vključno z opisom, kako so te prednostne naloge opredeljene:

Cilji inšpekcijskih nadzorov so:

- delovanje zavezancev v skladu z zakonodajo: preverjanje, ali zavezanci delujejo v skladu z izdanimi okoljevarstvenimi dovoljenji, upoštevajo zakonska določila za izvajanje čezmejnih pošiljk odpadkov (Uredba 1013/2006 in Uredba 1418/2007 o izvozu nekaterih odpadkov na predelavo ...);
- preprečevanje nezakonitih pošiljk odpadkov: razmere na svetovnih trgih so se s prepovedjo uvoza odpadkov na Kitajsko, predvsem odpadne plastike, zelo spremenile. Kot posledica prepovedi so destinacije predvsem za odpadno plastiko druge azijske države, kot so Malezija, Indonezija, Turčija. Opažen je trend pošiljanja mešanih komunalnih odpadkov (kot odpadna plastika) v države na območju Balkana. V zadnjih letih je v Evropi opažen trend povečanja števila požarov, predvsem odpadne plastike in RDF tako v obratih, ki imajo pridobljena okoljevarstvena dovoljenja, kot tudi v nezakonitih obratih in na odlagališčih;
- varovanje okolja in zdravja ljudi: s preprečevanjem nezakonitega ravnanja z odpadki in preprečevanjem nezakonitih pošiljk pripomoremo k varovanju okolja in zdravju ljudi;
- preprečevanje nelojalne konkurence na trgu z odpadki: z nezakonitim ravnanjem z odpadki je v ozadju običajno možnost na pridobivanje dobička zaradi višjih cen odpadkov, surovin ali proizvodov. Načeloma so v takih primerih (ne)hote pojavljajo osebe in družbe, ki nimajo pridobljenih dovoljenj za ravnanje z odpadki oziroma za tem stojijo tudi organizirane skupine, ki širijo svoje dejavnosti in se ukvarjajo z okoljskim kriminalom.

Prednostne naloge so opredeljene na podlagi ugotovitev nadzorov iz preteklih let, analize podatkov o nezakonitih pošiljkah odpadkov in ugotovljenega stanja na terenu.

a) Geografsko območje, ki ga zajema ta načrt inšpekcijskih nadzorov

Inšpekcijski načrt zajema območje celotne Slovenije. Skupni inšpekcijski nadzori se bodo izvajali na avtocestnih počivališčih, regionalnih cestah, mejnih prehodih, v bližini obratov za obdelavo odpadkov, v pristanišču ter tudi železniškem prometu. Na mejnih prehodih se bodo nadzori ob predhodnem dogovoru izvajali skupaj s tujimi nadzornimi organi.

b) Informacije o načrtovanih inšpekcijskih nadzorih, vključno s fizičnimi pregledi

V obdobju 2020–2022 bo IRSOP letno opravil približno 100 rednih inšpekcijskih nadzorov v podjetjih, katerih primarna dejavnost je ravnanje z odpadki (tako nevarnimi kot nenevarnimi), ter sodeloval v 30 skupnih akcijah nadzora, v katerih bodo sodelovali pristojni organ in nadzorni organi. Ob ugotovljenih nepravilnostih na rednih pregledih bodo v podjetjih opravljeni kontrolni pregledi. Izredni pregledi bodo v podjetjih opravljeni v primeru prejetih prijav oziroma informacij o nezakonitih pošiljkah odpadkov. V skladu s pristojnostmi nadzor nad čezmejnimi pošiljanjem odpadkov v FURS izvajajo: oddelki za carinjenje v okviru carinskih postopkov in mobilni oddelki (v nadaljnjem besedilu: MO) v okviru izvajanja finančnega nadzora. Oddelki za carinjenje v okviru carinskih uvoznih in izvoznih postopkov izvajajo tako naključne kot ciljno usmerjene preglede blaga na podlagi predhodno izdelane analize tveganja. Poleg stalnih aktivnosti sodelujejo v skupnih akcijah nadzora v Luki Koper in v železniškem prometu. Nadzore nad čezmejnimi pošiljkami odpadkov izvajajo MO predvsem na (avto)cestnem omrežju v notranjosti in na območju mejnih prehodov s Hrvaško in nekdanjih mejnih prehodov na zahodni meji v okviru samostojnih nadzorov, dogovorjenih skupnih akcij nadzora z drugimi pristojnimi organi (IRSOP, Policija) in mednarodnih in nacionalnih akcij in operacij. MO v nadzorih prevoznih sredstev, ki prevažajo čezmejne pošiljke odpadkov, preverjajo, ali pošiljko spremljajo ustrezno izpolnjeni predpisani dokumenti glede na zahtevani postopek, ugotavljajo istovetnost odpadkov (ali odpadki ustrezajo podatkom iz predloženih dokumentov) in pravilno označenost prevoznih sredstev. Skladno s predlogom letnega načrta finančnega nadzora MO za leto 2020 je na področju nadzora čezmejnih pošiljk odpadkov načrtovanih 550 nadzorov. Načrt finančnega nadzora MO se pripravlja za vsako leto posebej. Načrtovano število finančnih nadzorov MO upošteva strateške usmeritve finančne uprave in aktualne prednostne naloge ter druge okoliščine (izvedba in učinkovitost nadzorov v preteklem obdobju idr.). Pri načrtovanju nadzorov MO na področju čezmejnih pošiljk odpadkov se upošteva tudi vidik zaščite življenja in zdravja ljudi, živali, rastlin in varstva okolja, pri čemer FURS zagotavlja ustrezno pokritost navedenega področja z nadzorom. Policija bo sodelovala v načrtovanih skupnih akcijah nadzora, spodbujala pa tudi dejavnost policistov na tem področju pri kontroli prometa in ob izvajanju drugih policijskih nalog.

c) Naloge, dodeljene posameznemu organu, udeležnemu pri inšpekcijskih nadzorih

Naloge nadzornih organov so opredeljene v izvajalski uredbi.

Inšpektorat RS za okolje in prostor:

- opravljanje inšpekcijskih pregledov objektov in podjetij v okviru njegovih pristojnosti v skladu z drugim odstavkom 50. člena Uredbe 1013/2006;
- naključna preverjanja pošiljk odpadkov ali z njimi povezane predelave ali odstranjevanja;
- odločanje, ali je pošiljka glede na predpise nezakonita;
- sodelovanje pri preprečevanju in preiskovanju nezakonitih pošiljk odpadkov na dvostranski ali večstranski ravni s pristojnimi organi nadzora drugih držav v skladu s petim odstavkom 50. člena Uredbe 1013/2006 in sprejemanje ukrepov inšpekcijskega nadzora na podlagi zahtev drugih držav članic EU v skladu s sedmim odstavkom 50. člena Uredbe 1013/2006;
- vodenje koordinacije pristojnih organov za izvajanje nadzora iz prejšnjega člena in usklajevanje skupnih akcij nadzora ter
- priprava načrta inšpekcijskih nadzorov za nadzorne organe v skladu z drugim odstavkom 50. člena Uredbe 1013/2006, ki se pregleda vsaka tri leta in po potrebi posodablja.

Finančna uprava in policija opravljata nadzor nad:

- dokumenti, ki morajo spremljati pošiljko odpadkov v skladu z določbami Uredbe 1013/2006/ES in izvajalske uredbe;
- dokumenti, ki jih države, ki niso članice OECD, zahtevajo za uvoz na podlagi Uredbe Komisije (ES) št. 1418/2007 z dne 29. novembra 2007 glede izvoza nekaterih odpadkov za predelavo iz Priloge III ali IIIA k Uredbi (ES) št. 1013/2006 Evropskega parlamenta in Sveta v nekatere države, za katere se Sklep OECD o nadzoru prehoda odpadkov preko meja ne uporablja (UL L št. 316 z dne 4. 12. 2007, str. 6);
 - usklajenostjo odpadkov, ki so predmet pošiljke, s podatki, navedenimi v izvodu transportnega dokumenta, pisnem soglasju pristojnega organa oziroma dokumentu iz priloge VII Uredbe 1013/2006, in pravilno označenostjo prevoznih sredstev, ki prevažajo odpadke v skladu s šestim odstavkom 8. člena navedene uredbe.

Finančna uprava in policija začasno zadržita pošiljko odpadkov in zadržita dokumente o prevozu, če zanje obstaja sum, da je nezakonita, do pisnega obvestila Inšpektorata oziroma največ za dve uri.

Nadzorni organi imajo pravico do odvzema vzorcev ali odreditve odvzema akreditirani osebi, s katero je ministrstvo sklenilo pogodbo za vzorčenje in izvajanje analiz.

Nadzorni organi imajo pravico vpogleda v:

- prijavitni dokument in kopijo transportnega dokumenta, pisna soglasja, ki so jih izdali pristojni organi in ki vsebujejo ustrezne pogoje v zvezi s pošiljkami odpadkov,
- dokument iz priloge VII Uredbe 1013/2006 in
- dokazila iz četrtega a do četrtega c odstavka 50. člena Uredbe 1013/2006/ES.

Nadzorni organi lahko za izvajanje nadzora zahtevajo informacije, navedene v prvem in drugem odstavku 18. člena Uredbe 1013/2006, o pošiljkah odpadkov, ki so poslani v skladu z 18. členom Uredbe 1013/2006. Oseba, ki organizira pošiljko odpadkov, prejemnik in upravljavec objekta za predelavo ali odstranjevanje, ki sprejme odpadke, morajo na zahtevo nadzornih organov te informacije poslati pravočasno in v roku, ki ga določijo ti organi. Inšpektorat, Finančna uprava in policija o odkritih nezakonitih pošiljkah odpadkov medsebojno izmenjujejo informacije skladno s protokolom, ki ga potrdijo predstojniki pristojnih nadzornih organov.

d) Dogovori o sodelovanju med organi, udeleženimi pri inšpekcijskih nadzorih

Inšpektorat RS za okolje in prostor (v nadaljevanju IRSOP), Dunajska 58, 1000 Ljubljana, ki ga zastopa glavna inšpektorica Dragica HRŽICA,

in

Generalna policijska uprava, Policija (v nadaljevanju Policija), Štefanova 2, 1501 Ljubljana, ki jo zastopa generalni direktor Marjan FANK,

in

Finančna uprava RS (v nadaljevanju FURS), Šmartinska 55, 1000 Ljubljana, ki jo zastopa generalna direktorica Jana AHCIN,

sklenejo

DOGOVOR

o sodelovanju pri izvajanju nadzora nad pošiljanjem odpadkov preko meja

Glede na

potrebo po okrepljeni sodelovanju med organi, pristojnimi za izvajanje zakonodaje s področja pošiljanja odpadkov preko meja;

ob izraženi nameri vseh podpisnic po sodelovanju, izmenjavi informacij in izkušenj pri izvajanju zakonodaje s področja pošiljanja odpadkov preko meja;

zavedajoč se prednosti medsebojne izmenjave informacij in izkušenj pri preprečevanju vseh oblik nedovoljene trgovine z odpadki, z namenom zagotavljanja varstva okolja;

ob zavedanju pomembnosti nadzora pošiljanja odpadkov preko meja zaradi zagotavljanja ustreznega načina odstranjevanja in predelave odpadkov;

ob vlogi, ki jo imajo posamezni organi, pristojni za izvajanje zakonodaje s področja pošiljanja odpadkov preko meja;

so se podpisniki dogovora sporazumeli o naslednjem:

1. člen

Ta dogovor se nanaša na nadzor pošiljk odpadkov preko meja in sicer:

- med državami članicami v Skupnosti ali s tranzitom skozi tretje države;
- uvožene v Skupnost iz tretjih držav;
- izvožene iz Skupnosti v tretje države;
- v tranzitu skozi Skupnost na poti iz tretjih držav ali v tretje države.

2. člen

Namen tega dogovora je okrepitev sodelovanja med IRSOP, Policijo in FURS zaradi zagotavljanja izvajanja nadzora nad pošiljanjem odpadkov preko meja v skladu z Uredbo (ES) št. 1013/2006 o pošiljkah odpadkov ter Uredbo o izvajanju Uredbe (ES) o pošiljkah odpadkov.

Medsebojno sodelovanje med navedenimi organi poteka pri izvajanju nalog iz navedenih predpisov poleg tega pa se medsebojno sodelovanje nanaša na:

- opredelitev natančnejših postopkov medsebojnega sodelovanja pri izvajanju nadzora;
- izdelavo skupne analize tveganja in načrtovanja nadzorov;
- zbiranje in izmenjavo podatkov ter informacij, pomembnih za zagotavljanje skupnega usklajenega delovanja pri preprečevanju, odkrivanju, kaznovanju in nadzoru nezakonitih ravnanj pri pošiljanju odpadkov preko meja;

Podrobneje so postopki nadzora opredeljeni v Postopkovniku za izvajanje nadzora nad pošiljanjem odpadkov preko meja (v nadaljevanju postopkovnik).

3. člen

Z namenom doseganja ciljev iz 2. člena, podpisniki tega sporazuma sodelujejo na centralni in regionalni ravni.

Na centralni ravni sodelovanje poteka med Uradom glavne inšpektorice IRSOP, Generalno policijsko upravo in Generalnim finančnim uradom. To sodelovanje poteka predvsem preko Medresorske delovne skupine, imenovane s strani ministra za okolje, s Sklepom o imenovanju Medresorske delovne skupine za izvajanje nadzora nad čezmejnimi pošiljanjem odpadkov.

Na regionalni ravni poteka sodelovanje nadzornih organov med območnimi enotami IRSOP, policijskimi upravami in finančnimi uradi.

4. člen

Medresorska delovna skupina poleg nalog, določenih v sklepu o imenovanju skupine, opravlja še naslednje naloge:

- pripravlja skupna izobraževanja s področja, ki ga ureja dogovor;
- rešuje problematiko, ki se pojavlja pri izvajanju nadzora;
- sodeluje pri pripravi predpisov s področja, ki ga ureja dogovor;
- pripravlja usmeritve za sodelovanje pri izvajanju nadzora;
- sodeluje pri pripravi izmenjav uradnikov in prenaša pridobljeno znanje in dobro prakso na uslužbenca podpisnikov dogovora;
- načrtuje izvedbo skupnih akcij nadzora na letni ravni;
- skrbi za medsebojno izmenjavo informacij za uspešno izvajanje nadzora nad pošiljanjem odpadkov preko meja;
- skrbi za posodobitev postopkovnika.

Medresorska delovna skupina se v zvezi z izvajanjem dejavnosti za preprečevanje nezakonitih ravnanj na področju pošiljanja odpadkov preko meja sestaja po potrebi glede na naravo nalog.

5. člen

FURS na podlagi zaprosila IRSOP pripravi poročilo o izvozu in uvozu pošilk odpadkov v/z tretjih držav.

6. člen

Podpisniki tega dogovora informacije o odkritih nezakonitih pošiljkah izmenjujejo v skladu s postopkom glede ravnanja z nezakonitimi pošiljkami, opisanem v postopkovniku.

7. člen

Predstavniki vodstva podpisnikov dogovora se sestajajo na rednih medsebojnih delovnih srečanjih najmanj enkrat letno.

8. člen

Dogovor je sestavljen v treh enakih izvodih, od katerih prejme vsaka podpisnica en izvod.

Dogovor začne veljati z dnem podpisa vseh podpisnic. O spremembah ali dopolnitvah se podpisniki dogovorijo sporazumno in se sprejmejo v obliki aneksa.

Številka: 023-20/2017

 Dragica Hripec glavna inšpektorica IRSOP	 Marjan Fank generalni direktor Policije	 Jana Križin generalna direktorica FURS
Ljubljana, 4.4.2017	Ljubljana, 26.11.2017	Ljubljana, 4.4.2017

e) Informacije o izobraževanju inšpektorjev glede zadev v zvezi z inšpekcijskimi nadzori

V obdobju 2020–2022 bodo letno izvedena skupna izobraževanja za predstavnike pristojnega organa in nadzornih organov, poleg tega bodo izobraževanja potekala tudi za ciljne skupine predstavnikov posameznih organov. Poleg rednih izobraževanj se bodo predstavniki posameznih organov udeležili izmenjav inšpektorjev v okviru LIFE+ projekta SWEAP, v katerem Inšpektorat RS za okolje in prostor sodeluje kot projektni partner, prav tako bo v okviru ISFP projekta Waste Force v marcu 2021 organizirano online izobraževanje v Sloveniji, ki se ga bodo udeležili predstavniki pristojnega organa in nadzornih organov. Pomemben segment v letu 2021 bodo tudi usposabljanja policistov na vseh treh ravneh organiziranosti. Poudarek bo na vzpostavitvi multiplikatorjev na lokalni in regijski ravni, ki bodo znanja širili na druge policiste. Prav tako bo policija aktivno

sodelovala pri pripravi in izvedbi usposabljanja za vse nadzorne organe (IRSOP, FURS in Policija) po vzoru preteklih let. Ključno vodilo policijskih aktivnosti bodo usmeritve za delo na področju ekološke kriminalitete, torej preiskovanja kaznivih dejanj s področja varstva okolja.

f) Informacije o človeških, finančnih in drugih virih za izvajanje tega načrta inšpekcijskih nadzorov

Inšpektorat RS za okolje in prostor bo izvajal nadzor s petimi inšpektorji za okolje. Ocenjeni letni strošek izvedenih pregledov je približno 145.000 EUR. Finančna uprava RS bo izvajala nadzor z dvema uslužbencema MO. Ocenjeni letni strošek izvedenih pregledov je približno 97.000 EUR. Povprečen strošek dela policije bo znašal na pregled približno 485 EUR. Na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov je inšpektorat oziroma ION vključen v dva evropska projekta, in sicer SWEAP (angl. Shipments of Waste Enforcement Actions Project) in Waste Force. Projekt SWEAP je projekt LIFE+, nosilec projekta je IMPEL, IRSOP v projektu sodeluje kot partner. Projekt poteka od julija 2018 do konca junija 2023. IRSOP bo v projekt z delom in časom zaposlenih prispeval 52.500 EUR predvsem z izvedbo inšpekcijskih nadzorov na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov v podjetjih oziroma z akcijami nadzora, ki zajemajo vse vrste prevoza odpadkov, ter sodelovanjem v izmenjavah uradnikov. Ena od nalog bo tudi poročanje o ugotovitvah nadzorov.

Cilji projekta so:

- razširiti sodelovanje držav v projektu, ki bodo imele korist od tega;
- povečati število različnih akterjev pri izvajanju nadzora;
- okrepiti sodelovanje, inšpekcijski nadzor in izvršilne postopke;

- razviti in prikazati nova inovativna orodja in tehnologije in
- vzpostaviti na ravni EU nabor podatkov, ki bi izvirali iz inšpekcijskih nadzorov in bili uporabljeni za obdelavo podatkov (*intelligence*).

Glede na pandemijo COVID-19 se je trajanje projekta Waste Force, ki poteka v okviru DG HOME pri Evropski komisiji, podaljšalo do 31. maja 2021. Nosilec projekta je IMPEL, IRSOP tudi v tem projektu sodeluje kot partner. Projekt je razdeljen na več delovnih paketov. Glavni namen projekta je izvajanje operativnih aktivnosti organov, ki se borijo proti okoljski kriminaliteti, predvsem na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov. IRSOP bo v projektu sodeloval z izmenjavo informacij, dobrih praks in metod izvajanja nadzorov. V okviru projekta bo Slovenija konec marca 2021 organizirala večdnevno online izobraževanje s približno 50 udeleženci.

Cilji projekta so:

- razvoj novih praktičnih orodij in metodologij;
- krepitev zmogljivosti vseh deležnikov pri nadzoru;
- podpora operativnim nalogam nadzornih organov v Evropi.

4.4 IZREDNI NADZORI INŠPEKCIJE ZA OKOLJE IN NARAVO

Izredni nadzori so inšpekcijski nadzori, opravljeni kot odziv na prejete prijave in pobude. Praviloma se izredni nadzori izvajajo nenapovedano, na kraju samem in so ozko usmerjeni na vsebino prijave.

Glede na določilo prvega odstavka 24. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (v nadaljnjem besedilu: ZIN) mora inšpektor obravnavati prijave, pritožbe, sporočila in druge navedbe iz svoje pristojnosti. Upoštevajoč kadrovske omejitve ION, so bile konec leta 2015 (spremenjene v začetku leta 2021)

sprejete usmeritve za vrstni red obravnave prijav na področju dela ION, v skladu s katerimi inšpektorji razvrščajo prijave v štiri prioritete glede na tveganje. V najvišjo prednostno obravnavo spadajo prijave, iz katerih je razbrati, da je ogroženo zdravje in življenje ljudi, javna varnost ali premoženje večje vrednosti, torej ko gre za nujne ukrepe v javnem interesu, kjer je upravičena tudi ustna odločba (144. člen in 211. člen Zakona o splošnem upravnem postopku – ZUP). Prijave I. prioritete imajo prednost pred rednim delom. Po opravljenem rednem delu inšpektor nadaljuje obravnavo prijav po prioriteti od II. do IV.

Ker števila prijav ni mogoče predvideti in tudi števila teh nadzorov ni mogoče vnaprej načrtovati, smo porabo časa, potrebnega za obravnavo prijav, ocenili glede na izkušnje iz preteklih let. V povprečju ION na leto prejme približno 4000 prijav in jih reši med 2500 in 3000. S sedanjimi kadrovskimi viri ION ne more zagotavljati rednega nadzora in sprotnega odziva na prijave in pobude, zaradi česar se neobdelane prijave nižjih prioritet kopičijo.

4.4.1 IZREDNI OKOLJSKI INŠPEKCIJSKI NADZORI OBRATOV IED

Izredni nadzori se izvajajo z namenom preiskave resnih okoljskih pritožb, resnih okoljskih nesreč, izrednih dogodkov in primerov neskladnosti takoj, ko je mogoče in kadar je primerno, pred izdajo, ponovnim preverjanjem ali posodobitvijo dovoljenja.

4.4.2 POSTOPKI IZREDNIH INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV OBRATOV SEVESO

Ob prejetih obvestilih o nesrečah pri viru tveganja, skorajšnjih nesrečah pri viru tveganja ali pritožb glede nevarnosti možnih večjih nesreč pri virih tveganja se inšpekcijski pregledi praviloma opravijo nenapovedano.

Ob večjih nesrečah mora inšpektor za okolje po izvedbi ukrepov, ki se izvedejo v skladu z načrti zaščite in reševanja, določenimi s predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, čim prej opraviti pregled vira tveganja.

Ob obvestilu o resnih pomanjkljivostih ali skorajšnji nesreči na področju vira tveganja je treba čim prej opraviti inšpekcijski pregled vira tveganja.

Ob resnih pritožbah glede nevarnosti večjih nesreč na področju vira tveganja je treba čim prej opraviti inšpekcijski pregled vira tveganja.

4.5 DRUGI NADZORI

V to kategorijo spadajo aktivnosti inšpektorja, ki jih inšpektor ne opravi na terenu oziroma kraju samem, so pa povezane z nalogami inšpekcijskega nadzora. To so predvsem zaslišanja strank, pregledi dokumentacije (poročila, monitoringi), priprava na inšpekcijski nadzor in aktivnosti, povezane s prekrškovnim postopkom.

4.6 UKREPI ZA POVEČANJE UČINKOVITOSTI ION

Izobraževanje

Temelj dobrega dela tvorijo strokovno izobraženi in samozavestni inšpektorji, ki z nenehnim strokovnim izpopolnjevanjem sledijo zakonodajnim in tehnološkim spremembam. Zato vsako leto izvajamo interna izobraževanja, s katerimi skušamo zadostiti potrebe na tem področju. Pomembno vlogo ima tudi samoizobraževanje. Poleg strokovnega izobraževanja je pomembno izobraževanje na postopkovnem področju (prekrškovni postopek, ZUP, upravno poslovanje).

Strokovno izobraževanje bo v letu 2021 zajemalo vsebine na področju ravnanja z odpadki, kakovosti zraka, vod, narave in industrijskega onesnaževanja. Izvedena bodo tudi interna izobraževanja na posameznih delovnih področjih.

Eden izmed načinov izobraževanja je tudi sodelovanje inšpektorjev v ekspertnih skupinah in mednarodnih projektih, ki potekajo v okviru organizacije IMPEL (<http://www.impel.eu/>). Za obdobje 2021 do 2024 je predvidenih več projektov na področjih načrtovanja in izvajanja inšpekcijskega dela, direktive IED, odlagališč odpadkov, čezmejnega pošiljanja odpadkov, narave, voda idr., v katerih bodo inšpektorji sodelovali kot člani ekspertnih in projektnih skupin oziroma kot udeleženci posameznih delavnic, ki bodo izvedene v okviru projektov.

Kontrolni monitoring

V skladu s tretjim odstavkom 157. člena ZVO-1 ima inšpektor pravico odrediti izvedbo kontrolnega monitoringa. Izredni monitoring se odredi predvsem pri zavezancih, pri katerih inšpektor dvomi o pravilnosti rezultatov rednega monitoringa, in kadar je za zavezanca na Inšpekcijo za okolje in naravo prispelo več prijav zaradi onesnaževanja okolja z različnimi izpusti.

Izvršba s prisilitvijo

V skladu z ZVO-1 je možno v postopku izvršbe s prisilitvijo izreka višje denarne kazni, kot jih v tem postopku določa Zakon o splošnem upravnem postopku. V izvršilnem postopku lahko inšpektor uveljavi tudi zastavno pravico.

Izvršilni postopki po drugi osebi

V letu 2021 bomo v okviru razpoložljivih sredstev nadaljevali izvršilne postopke po drugi osebi predvsem pri odstranjevanju nedovoljeno odloženih odpadkov in nedovoljenih posegih v/na vodna in priobalna zemljišča.

ION ima omejena finančna sredstva za izvedbo izvršilnih postopkov po drugi osebi. Zato se bodo tudi v prihodnje po izdanem sklepu o dovolitvi izvršbe inšpekcijskim zavezancem praviloma vedno izdajali sklepi o založitvi sredstev. Izvršba po drugi osebi se bo izjemoma lahko opravila tudi brez izdanega sklepa o predhodni založitvi sredstev, če bodo to narekovale posebne okoliščine primera in če bodo zagotovljena potrebna finančna sredstva.

Vrstni red izvedbe izvršb iz sredstev IRSOP se določi na podlagi Usmeritev za vrstni red izvajanja izvršb po drugi osebi na ION.

Preventivno delovanje

Pomemben segment dela ION je informiranje javnosti, kar predstavlja preventivno delovanje inšpekcijskega organa, kot to določa ZIN. Pri nadzoru pogosto ugotavljamo pomanjkljivo poznavanje oziroma nepoznavanje okoljevarstvenih predpisov celo pri inšpekcijskih zavezancih, predvsem manjših podjetjih, samostojnih podjetnikih posameznikih in fizičnih osebah. Številni zavezanci so slabo seznanjeni z vsebino predpisov ali pa sploh ne, zato inšpektorji zelo pogosto poleg nadzorne funkcije opravljajo tudi naloge seznanjanja in informiranja zavezancev s predpisi.

Da bi zmanjšali število prijav oziroma vprašanj in dosegli višjo stopnjo usklajenosti s predpisi s področja varstva okolja pri določenih ciljnih skupinah, bomo z objavami na spletni strani inšpektorata (<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/inspektorat-za-okolje-in-prostor/>) in drugimi oblikami informiranja seznanjali pobudnike, izvajalce dejavnosti in posegov v okolje in naravo ter širšo javnost tako o našem delu kot tudi o njihovih zakonskih obveznostih na področju varstva okolja.

Zakonodajni postopek

Priprava predpisa in njegovo izvajanje imata več faz, pri čemer imajo pomembno vlogo nadzorni organi, saj lahko zakonodajalec prek njihovih ugotovitev dobi povratno informacijo o izvršljivosti predpisa in stopnji skladnosti zavezancev ter končno tudi informacijo, ali je dosežen namen predpisa, tj. prispevek k boljšemu stanju v okolju in naravi. Inšpekcija za okolje in naravo je torej končni člen v sklenjeni verigi prenosa povratnih informacij o učinkovitosti zakonodajnih rešitev, hkrati pa že v fazi priprave predpisa

bdi zlasti nad izvršljivostjo posameznih zahtev. ION se aktivno vključuje v postopke priprave zakonodaje s predlogi za izboljšanje določb in glede na ugotovljeno dejansko stanje na terenu opozarja na nedorečenosti in nedoslednosti v veljavni zakonodaji. Pristojni inšpektorji lahko namreč v skladu z načelom zakonitosti ukrepajo le v primeru ugotovljene kršitve predpisa, pri čemer sta jasnost in nedvoumnost določb pomembni tako za učinkovito vodenje inšpekcijskih in prekrškovnih postopkov kot tudi za pravno varnost zavezancev. Poleg vsebinskih predlogov je inšpekcija ob pripravi posameznih predpisov glede na že zelo obsežno zakonodajo na področju varstva okolja zakonodajalca opozarjala na nujnost določitve jasne razmejitve med državno pristojnostjo in pristojnostjo lokalnih skupnosti. Že iz Ustave RS namreč izhajajo določene izvirne pristojnosti občin, ki so konkretizirane v Zakonu o lokalni samoupravi in drugih materialnih predpisih. Predvsem v delu, ki se nanaša na nadzor ravnanja z odpadki, (komunalnih) odlagališč, emisij snovi v vode in oskrbe s pitno vodo, je zato nujno potreben popravek zakonodaje, iz katere bo nedvoumno jasna razmejitev pristojnosti. Le tako se bo prekinila praksa nepotrebnega odstopanja zadev med organi in sprožanje sporov o pristojnosti, ki obremenjujejo tudi Ustavno sodišče RS. Popravki so nujni tudi na področju ravnanja z odpadno embalažo, glede dimnikarskih storitev ter odpadkov, ki nastanejo pri gradbenih delih. Žal ugotavljamo, da večjih sprememb stanja na področju odpadkov, ki nastanejo pri gradbenih delih, še ni. Ne glede na to bomo tudi leta 2021 nadaljevali prizadevanja za zakonodajne spremembe, ki bodo omogočale učinkovitejši inšpekcijski nadzor. Inšpekcija je ob dodatnem normiranju določenih področij, s tem pa tudi dodatnih pristojnosti, vedno opozarjala tudi na nujnost kadrovske okrepitve inšpekcije.

4.7 KOORDINIRANE AKCIJE

Vsako leto vlada sprejme strateške usmeritve za vsako inšpekcijo, v katerih se zlasti opredelijo obseg nadzorov in akcije nadzora. Strateške usmeritve in nabor prednostnih akcij nadzora na področju okolja sooblikujeta ION in MOP. MOP ob pripravi strateških dokumentov in drugih aktov izvede tudi analizo stanja na posameznih področjih okolja in poda mnenje, na katerih področjih bi z inšpekcijskim nadzorom najučinkoviteje izboljšali izvrševanje zakonodaje s področja okolja.

Koordinirane akcije so torej del vnaprej načrtovanih aktivnosti in spadajo v redno delo. Za vsako akcijo se določijo izhodišča in cilji ter pripravijo usmeritve za delo glede vodenja postopkov in ukrepanja. Akcije hkrati potekajo na območju celotne države, so časovno omejene in imajo jasno določeno vsebino. Po koncu akcije se izdelata analiza in poročilo.

Prednosti takega načina dela so:

- sistematični nadzor posameznega področja dela;
- pridobivanje povratnih informacij glede izvršljivosti in stopnje izvajanja predpisa;
- poenotena nadzor in ukrepanje.

Akcije nadzora se bodo izvajale na izbranih področjih dela, poleg tega bo inšpekcija sodelovala tudi v akcijah nadzora, ki bodo potekale v okviru Inšpekcijskega sveta oziroma posameznih regijskih koordinacij inšpekcij. Poleg tega se bo odzivala na pobude posameznih inšpekcij oziroma nadzornih organov, kot sta Policija in FURS.

Seznam akcij nadzora se pripravlja vsako leto posebej in je del letnih načrtov dela IRSOP. Leta 2021 bo inšpekcija predvidoma izvedla akcije na teh področjih:

- čezmejno pošiljanje odpadkov (TFS);
- zagotavljanje opremljenosti aglomeracij z javnim kanalizacijskim omrežjem;
- nezakonit lov ptic;
- vožnja v naravnem okolju;
- poostren nadzor nezakonito odloženih odpadkov na ciljanih območjih;

-
- nadzor večjih zavezancev za zagotavljanje ravnanja z OEEO, ki ne izpolnjujejo obveznosti v okviru skupnih načrtov ravnanja z OEEO;
 - koordinirana akcija s FURS na področju odpadne embalaže;
 - nadzor v rudarskih prostorih pri zavezancih, ki imajo različna dovoljenja za ravnanje z odpadki znotraj rudarskega prostora.

4.8 KOLIČINSKA OPREDELITEV NAČRTA NADZORA

Za izvajanje načrtovanih aktivnosti ne načrtujemo števila opravljenih inšpekcijskih pregledov, ampak je pomembno število inšpekcijskih zavezancev, ki jih je treba v posameznem letu nadzirati. V letu 2021 načrtujemo redni inšpekcijski nadzor pri 1.403 zavezancih, za kar bodo inšpektorji opravili približno 4.200 rednih inšpekcijskih pregledov.

Ker se število prijav iz leta v leto povečuje, načrtujemo za nadzor na področju varstva okolja in narave ter zaščite voda približno 6.500 rednih in izrednih inšpekcijskih pregledov.